

7md

2011 m. balandžio 15 d., penktadienis

Nr. 15 (937) | Kaina 2,50 Lt

D a i l ė | M u z i k a | T e a t r a s | K i n a s | F o t o g r a f i j a

Gerbiamieji skaitytojai,

Atėjo laikas vėl Jus prašyti, kad paremtumėte mūsų savaitraštį, skirdami jo leidybai 2 proc. savo pajamų mokesčio. Tai galite padaryti užpildę Valstybinės mokesčių inspekcijos formą FR0512.

Adresuokite ją taip:

VšĮ „Meno dienos“, įm. kodas 300007987,
sąsk. Nr. LT247044060003988597, Bernardinų g. 10–8,
LT-01124 Vilnius

Formą galite gauti Mokesčių inspekcijos skyriuose, mūsų redakcijoje arba pasinaudoti VMI elektronine deklaravimo sistema.

Be to, iki balandžio 22 d. galite pratęsti „7 meno dienų“ prenumeratą.

Prenumeratos kaina mėnesiui – 8 Lt, iki metų pabaigos – 48 Lt.

Prenumeratą priima visi pašto skyriai ir interneto tinklalapis

www.post.lt

3

„Naujosios dramos akcija '11“

5

Tarpdiscipliniškumo politika?

Gintarė Rakickaitė.
Kadras iš filmo „Parkas“. 2009 m.

Paroda „Atsitiktiniai, Baltazarai“
Klaipėdos dailės parodų rūmuose

9

Nauji filmai – „Išeities kodas“

Audronė Vaškevičiūtė. „Išlikti“. 2010 m.

Tikintis pratęsimo

„Metų skulptūros“ konkurso ekspozicija Šv. Jono gatvės galerijoje

Aistė Paulina Virbickaitė

Praėjusiais metais debiutavęs ambicingas renginys „Metų skulptūra“ siekė supažindinti visuomenę su naujausiais menininkų kūriniais ir pagerbti geriausius darbus. Kultūrinė aplinka renginio parodą sutiko labai kritiškai: „Ne skulptūros, o akivaizdžiai parduoti skirti daiktai, „turintys meno požymių“ (skulptorius Stanislovas Kuzma), „visos šiuolaikinės lietuvių skulptūros bėdos ir mąstymo nesklaidumai“ (skulptorius Robertas Antinis), „[...] kūriniai atrodo per daug nutolę ne tik nuo tradicinio, bet ir nuo šiuolaikinės skulptūros įsivaizdavimo“ (dailėtyrininkė Kristina Stančienė), „nemažai kūrinių, kurie net sutvarkius aprašus atrodo anaip tol nenauji“ (dailėtyrininkė Monika Krikštopaitytė). Kaip ir dera tikriems menininkams, projekto kuratoriai nepasidavė ir šiais metais renginys vėl įvyko. Kaip nedera organizatoriams, projekto kuratoriai neatsižvelgė į kritiką ir šių metų renginyje praktiškai nieko nekeitė. Rezultatas tas pats – lieka galioti ir anksčiau išsakytos pastabos. Jei turėtume kokybiškesnę šiandieninę Lietuvos skulptūrą re-

prezentuojantį renginį, būtų galima susilaikyti nuo parodos apžvalgos. Tačiau tenka džiaugtis tuo, „kuo turtingi“. Tad pirmyn.

Šiais metais parodoje dalyvauja 52 dailininkai, eksponuojamos 83 darbų nuotraukos ir 6 kūriniai. Projekto iniciatorius ir organizatorius skulptorius Marius Zavadskis pripažino, kad šiais metais renginys sulaukė mažiau dalyvių nei pernai. O ir daugumą esamų dalyvių dalyvauti parodoje teko prašyti asmeniškai. Akivaizdu, kad prisivilusio blyno skonis sunkiai pamirštamas. Juo labiau kad vėl kviečiama ragauti tokių pačių „blynų“ – dalyvauti tokio pat formato renginyje. Ši situacija neblogai atspindi kritikos ir menininkų santykį: dėl kritikos jaudinamasi ir jos vengiama, tačiau... realiais veiksmais į ją nereaguojama.

Kiekvienas menininkas konkursui galėjo pateikti po 5 darbus, kiekvieną jų galėjo pristatyti net trijose fotografijose. Menininkai savarankiškai rinkosi ir sritis, kuriai priklauso kūrinys: smulkioji skulptūra, instaliacija, objektas ar skulptūra viešojoje erdvėje. Pagal šias sritis garbi komisija (prof. habil. dr. Antanas Andrijauskas, Rytas Jonas Belevičius, prof. dr.

Raminta Jurėnaitė, dr. Jurgita Ludavičienė, prof. Dalia Matulaitė, Rita Mikučionytė, Žydrė Ridulytė, Kristina Stančienė) atrinko po vieną nugalėtoją kiekvienoje kategorijoje. Šių metų nugalėtojai paskelbti menininkai:

- ryškiausia 2010 m. instaliacija – Audronė Vaškevičiūtė, instaliacija „Išlikti“ (Vilniaus universiteto botanikos sodas);
- ryškiausia 2010 m. skulptūra viešojoje erdvėje – Arvydas Ališanka, „Šventyklą“ (Guandu gamtos parkas Taipėjuje, Taivanas);
- ryškiausias 2010 m. objektas – Kazys Venclovas, „Žvaigždė“;
- ryškiausia 2010 m. smulkioji skulptūra – Sigita Dackevičiūtė, „Laiko kapsulė“.

Taip pat buvo įteikti atskiri diplomai už techninę meistrystę Mindaugui Junčiui, už inovatyvius skulptūrinio reljefo sprendimus – Karinai Matiuikienei. Didžiausio parodos vertinimo komisijos dėmesio susilaukusiame jaunam skulptoriui iš Panevėžio Dariui Šidlauskui buvo įteiktas diplomai „už liepsnojančią entuziazmą“.

NUKELTA | 6 PSL.

Tuvos muzika Vilniuje

Grupės „Hunn Hurr Tu“ koncertas

Algirdas Klova

Nors pavadinimus Tuva ir Lietuva teskiria tik vienas skiemuo, apie šį tolimą ir mums egzotišką kraštą žinome tikrai nedaug. Tuvos Respublika oficialiais duomenimis yra Rusijoje, pietiniame Sibire, pietuose ribojasi su Mongolija, jos sostinė – Kyzylas. Štai būtų ir viskas, jei istorija neskelbtų, kad nuo 1914 m. Tuva įėjo į Rusijos imperijos sudėtį ir vadinama Urianchajaus kraštu (Урянхайский край), šis pavadinimas vartotas iki 1921-ųjų. Nuo 1991 m. Tuva tapo viena iš Rusijos federacinių respublikų. Tuvoje gyvena per 308 tūkst. gyventojų, iš jų 77 proc. yra tuvai.

Apie Tuvos tradicinę ir apskritai kultūrą nedaug ką rasi net ir visai žinančiame internete, tačiau anksčiau

„Hunn Hurr Tu“

D. JADEVICIENĖS NUOTRAUKOS

Vilniuje yra viešėje keli pavieniai folkloro atlikėjai, garsi naujojo džiazio atlikėja Sainkcho Namchylak ir folkloro grupė „Ay-Kherel“. Taigi žinia apie folkloro grupės iš Tuvos „Hunn Hurr Tu“ koncertus Lietuvoje sukėlė didžiulį ažiotažą.

Grupė susikūrė 1992 m. kaip *choomej* (gerklinio dainavimo) kvartetas pavadinimu „Kungurtuk“. Vėliau pavadinimas buvo pakeistas į „Hunn Hurr Tu“ („Saulės spinduliai“). Šiuo metu grupę sudaro Kaigalas-ool Khovalygas (vokalas) – grupės siela ir įkūrėjas, vienas grupės įkūrėjų Sayan Bapa (tradiciniai styginiai ir vokalas), Radikas Tyulyushas (*igil* ir vokalas), Alexei'us Saryglaras (tradicinė perkusija, styginiai instrumentai ir vokalas).

Grupės „Hunn Hurr Tu“ repertuarą sudaro tradicinės stepių gyventojų – tuvių liaudies dainos, kuriose apdainuojama gimtinė, svarbiausias gyvūnas – arklys, nuostabi gamta, idealizuota meilė, romantiškas klajoklių gyvenimas. Kelis procentus repertuaro sudaro vėliau sukurtos dainos apie emigrantus, kolūkius ir kitus neseniai praėjusių laikų herojus, ir dar keli procentai – autorinės ansamblio narių dainos tradiciniu stiliumi.

Ypatinę skambesį kompozicijoms suteikia unikalūs, tradiciniai, nagingų liaudies meistrų sukurti muzikos instrumentai: dviejų stygų, suderintų per kvintą (šiuo atveju – *cis* ir *gis*), tuvių ir mongolų strykinis liaudies instrumentas *igil*. Kiekvienas muzikantas gali jį derinti nuo dainavimui patogaus garso. *Igil* gali būti ir solinis

klinis dainavimas *choomej*, būdingas taip pat ir mongolams. Tuvių gerklinis dainavimas yra vienas labiausiai pasaulį stebinančių vokalinės muzikos reiškinių. Tai obertonų skambesys, kurį tuvai vadina žodžiu, apibrėžiančiu gerklės aparatą – „*choomej*“. Šis reiškinys kartais kildinamas iš pirmųjų žmonių kalbos padargų vystymosi. Panašius atitikmenų galime rasti kitose Azijos vietose: Tibete, Šiaurės Indijoje, Japonijos ir Kinijos budistų vienuolynuose, tarp tiurkų-mongolų genčių. Tuvoje egzistuoja keletas *choomej* dainavimo būdų (pagrindiniai – *khoomei*, *kargyraa*, *sygyt*, *borbangnadyr*, *ezengileer*), atlikimas priklauso nuo dainininko balso technikos ir kūrinio pobūdžio. Pažymėtina, kad kiekvienam tuvių išgaunamam tonui ar garsui yra akompanuojama rezonuojančia harmonija arba obertonais. Todėl atrodo, kad dainuojama keliais balsais vienu metu. Tikrasis *choomej* – tai vyriška tradicija, ji nuo senų laikų formavosi gana uždaroje aplinkoje.

Dėl geopolitinės situacijos pasaulis palyginti neseniai atrado Tuvą ir jos unikalią kultūrą. *Choomej* – tai ne tik muzika, ne tik daina. Šie garsai klajokliams, piemenims, medžiotojams buvo ir laiko matuoklis, ir komunikacijos signalai, ir gamtos garsai. Tuvių muzikinės tradicijos ir repertuaras formavosi veikiami ne tik gyvenimo būdo, bet ir religinių normų. Žinoma, grupės „Hunn Hurr Tu“ repertuare jau nėra išlikę tiesioginių sąsajų su šamanizmu, bet kompozicijose dažnai pasigirsta balsu ir instrumentais imituojami gamtos garsai, paukščių balsai, arklio prunkštimas, žvengimas, bėgimas, kanopų trinksėjimas ar kažkas panašaus į šamano apeigas.

Prieš koncertą spaudoje ansamblis „Hunn Hurr Tu“ buvo pristatytas kaip modernizuotą, ne visai autentišką folklorą grojantis kolektyvas, kūryboje naudojantis vakarietiškus ir elektronus instrumentus.

Pasiklausęs koncerto ir neišgirdęs jame nei vakarietiško instrumentų (išskyrus gitarą poroje dainų), nei juolab elektronikos, nutariau po koncerto pasikalbėti su pačiais muzikantais apie autentikos ir šiuolaikiškumo santykį jų ansamblio muzikoje.

Kaigalas-ool Khovalygas: Mes grojame tradicines dainas, gal tik dešimt procentų yra autorinės muzikos. Grojame tai įsivaizduodami, kad mūsų senoliai taip ir muzikuodavo – imdavo vieną dainą, instrumentais improvizuodavo tarp posmų, keisdavo skambesį. Taip ir mes dabar darom. Taigi sunku būtų pasakyti, kiek tai modernizuota ar sušiuolaikinta. Tiesa, keliose dainose naudojame gitarą, bet ta gitara visai kitaip suderinta ir groja tradicines mūsų tautos dermes. Taigi negalėtume pasakyti, kad mes tas dainas labai modernizuojame. Tiesiog žiūrime į jas šiek tiek giliau, tiek, kiek mes tas tradicijas žinome, laikui bėgant galbūt keisdami kokius nors elementus.

Algirdas Klova: Koncerte išgirdome labai įvairias ansamblio sudėtis. Taigi nutariau paklausti, ar tai tradiciniai, kaimiški ansambliai? Ar praityje jie tokie ir buvo?

K. K.: Manau, taip, nes kaime kažkas grodavo vienu instrumentu, kažkas – kitu, kiti dainuodavo. Štai jie visi drauge sėdavo ir muzikuodavo. Kitame kaime kiti muzikantai galėjo muzikuoti kitais tradiciniais instrumentais. Griežtų taisyklių nebuvo. Taip pat ir chanui grodavo ne vienas, o keli muzikantai, susirinkę su savo instrumentais. Taigi sudėty kiekvieną kartą galėjo būti pačios įvairiausios.

A. K.: Norėčiau paklausti apie šias dainas šiandieninėje Tuvoje. Ar dar yra muzikantų, dainininkų, kurie atlieka tas dainas perėmę iš savo tėvų, senųjų liaudies dainių?

K. K.: Labiausiai ši muzika gyva tokių kaip mes dėka. Liaudis mėgsta tas dainas, kurias mes atliekame, taip jas primindami ir populiarindami.

Jiems patinka tai, ką mes darome. Mes savo šalyje važinėjame po kaimus ir užrašome tų liaudies dainininkų ir muzikantų, kurie dar gyvi ir tęsia senąsias tradicijas, muzikavimą. Yra tikrų muzikavimo meistrų močiūčių ir senelių, mes pas juos keliaujame, semiamės patirties, užrašome jų muziką ir po to stengiamės savaip ją interpretuoti, išlaikydami tradiciją. Visų atliekamų muzikinių kūrinių aranžuotės, žinoma, yra mūsų pačių, bet negalima pasakyti, kad mes jas specialiai rašėme, stengėmės kurti formas ir pan. Tiesiog grojome, dainavome, interpretavome ir taip nusistovėję repertuaras.

A. K.: Buvau matęs ištraukas iš jūsų grupės koncertų džiazio festivaliuose Prancūzijoje, Šveicarijoje, Austrijoje, kitose šalyse. Taigi norėjosi sužinoti, ar tokiems renginiams kuriate specialias programas?

K. K.: Tikrai ne, grojame tą patį ir taip pat. Nieko nepridedame, nesistengiame pritempti šios muzikos prie džiazio. Džiazio publika yra labai jautri ir lanksti, ji supranta, kad džiazui būdinga improvizacija, laisvumas, minties raiška yra kiekvienoje tradicinėje muzikoje, todėl nereikalingos jokios specialios interpretacijos.

Nors tuvių muzika mūsų aisiai skamba gana egzotiškai ir turi mums svetimos religijos ir šamanizmo elementų, manau, nė vienas Lietuvoje garbinamų dievų nesupyko, kad Vilniuje, Šv. Kotrynos bažnyčioje, balandžio 6 d. skambėjo nuoširdi Azijos pasiuntinių muzika.

Grupę „Hunn Hurr Tu“ atvežusi viešoji įstaiga „Gera muzika gyvai“ žadėjo dar šiemet mus pradžiuginti keliais *world music* projektais.

Anonsai

Jubiliejinis „Naujasis Baltijos šokis '11“

Gegužės 2–7 d. Vilniuje įvyks jubiliejinis tarptautinis šiuolaikinio šokio festivalis „Naujasis Baltijos šokis“. Penkioliktojo gimtadienio proga festivalio organizatoriai rengiasi publikai pristatyti penkis intriguojančius užsienio trupių pasirodymus ir visą būrį talentingiausių Lietuvos choreografų ir šiuolaikinio šokio kolektyvų.

Viena iš renginio žvaigždžių turėtų tapti vengrų kilmės choreografas iš Prancūzijos Palas Frenakas ir jo spektaklis „Vyrų paslaptys“. Kūno raiškos estetikumo ir etiškumo klausimus, lyčių tarpusavio santykio problemas savo darbuose akcentuojantis kūrėjas

šįsyk žais vyrų stereotipais ir mėginis atskleisti, ką slepia vadinamoji „stipriji“ lytis.

Spektaklis „Vyrų paslaptys“ – tai specifiniu juodu humoru žavintis mėginimas šokio kalba analizuoti gilesnius dalykus – pačių vyrų pašamone.

Kiek kitaip – su pietietiška aistra ir germanišku racionalumu – apie panašius dalykus kalbama Vokietijoje kuriančio italo šokėjo ir choreografo Morgano Nardi solo spektaklyje „A one m(org)an show“. Kūrėjas čia bando užčiuopti plonytę ribą, skiriančią tikrovę ir fikciją, realią tapatybę ir gyvenime susikurtus vaidmenis ar kaukes.

Gegužės 2 d. festivalį atidarys vieno įdomiausių danų šiuolaikinio šokio kūrėjų Palle's Granhøjaus spektaklis

„Dance me to the End on/off Love“. Spektaklio pavadinimas – Kanados poeto ir dainininko Leonardo Coheno dainos parafrazė. Būtent šio žymaus kūrėjo muzika ir tekstai tapo P. Granhøjaus vadovaujamo šokėjų ir muzikos atlikėjų kolektyvo spektaklio atspirties tašku ir pagrindiniu motyvu. Spektaklis – savotiškas danų choreografo autoportretas, kompanijos „Granhøj Dans“ kūrybinio dvidešimtmečio atspindys.

„Naujojo Baltijos šokio '11“ publika taip pat išvys minties ir išraiškos gaivališkumu pribloškiantį norvegų trupės „Winter guests“ spektaklį „Ydingieji“, savo šalyje sulaukusį pačių įvairiausių vertinimų. Spektaklį sukūrė sparčiai kylanti Norvegijos šokio scenos žvaigždė Alanas Lucienas Øyenas.

Ne mažiau intrigos žada ir festivalį užbaigiantis jaunos islandų kompanijos „Kviss bumm bang“ pasirodymas „Safaris“. Spektaklį, kuriame šokio ir teatro priemonėmis azartiškai, jaunatviškai ir žaismingai atskleidžiamos pačios netikėčiausios meno renginio organizavimo paslaptys ir subtilybės, galima pavadinti savotiškais „nacionaliniais festivalio organizavimo ypatumais“.

Kaip jau tapo įprasta, festivalyje pristatoma ir plati Lietuvos choreografų darbų panorama. „Naujojo Baltijos šokio '11“ publika turės išskirtinę progą pamatyti naujausią Kauno šokio teatro „Aura“ spektaklio „Medėjos“ premjerą, šiemet prestižiniam „Aukštinio scenos kryžiaus“ apdovanoji-

mui nominuotą jaunos choreografės Giedrės Ubartaitės spektaklį „Mono tyla“, per pernykštį festivalį išskirtinio šalies prezidentės dėmesio sulaukusios Loretos Juodkaitės naują šokio kompoziciją „Sapnų žemėlapyje“ su M.K. Čiurlionio menų mokyklos auklėtinėmis, klaidėdies choreografės Agnijos Šeiko ir kompozitoriaus Jono Sakalausko bendrą darbą, taip pat naujus Vyčio Jankausko, Editos Stundytės, Erikos Vizbaraitės ir Rūtos Butkus šokio spektaklius.

Festivalio spektakliai bus rodomi „Menų spaustuvėje“ ir Lietuvos nacionaliniame dramos teatre.

Daugiau informacijos www.dance.lt.

RENGĖJŲ INF.

Su meile... „Liepos“

Chorinės muzikos koncertas Šv. Kotrynos bažnyčioje

Laura Mackevičiūtė

Paskutinio šių metų kovo šeštadienio vakarą į Šv. Kotrynos bažnyčią pasiklausyti tematikos ir charakterių įvairove pasižyminčių kūrinių pakvietė Vilniaus moterų choras „Liepos“ (koncertą vedė Jūratė Žeimantienė).

Nuaidėjus turbūt dėl jaudulio kiek nedrąsiems pirmiesiems atlikėjų balsų sąskambiams, salėje bematant pasklido moterišku trapumu, namų šiluma bei jaukumu tvyranti atmosfera, išliku-

si per visą koncertą. Efektingai atlikta G. Svilainio ir S. Žlibino daina „Tavo akys“ palydėjo į teatralizuotą kelionę po moters vidinį pasaulį. Visi trylika kūrinių tarsi interpretavo tik moteriai būdingus jausmus, viltis, išgyvenimus. Net ir programos struktūra buvo sudaryta taip, lyg nuosekliai pasakotų meilės, gėrio, grožio ir romantikos kupiną gyvenimo istoriją. Lietuvos chorinio meno atlikėjų padangėje ypač gerbiama „Liepų“ vadovė ir dirigentė Audronė Steponavičiūtė-Zupkaus-

kienė valdingai, ryžtingai inspiravo chorisčių menines nuotaikas, kūnui laisvės suteikiančius judesius bei visa apimančios meilės gyvenimui, muzikai, dainai dvasingumą. Išties sveikintinas sprendimas, suteikiantis galimybę individualiai atsiskleisti kai kurioms būtent šio kolektyvo dainininkėms tuose kūriniuose, kuriuose yra solo partijos. Toks paskatinimas suteikia kiekvienai asmenybei brandesnį atsakomybės bei pasitikėjimo savimi supratimą.

Maloniai nustebino vienos iš chorisčių šokiai skambant L. Abario ir J. Erlicko dainai „Širdis“ bei B. Kaempfert, Ch. Singleton, E. Snyder kūriniui „Strangers in the Night“. Choreografijos miniatiūrų scenarijus šiuo atveju puikiai atitiko muzikinių kompozicijų tematiką, romantiškai nostalgiską nuotaiką. Koncertmeisterės Loretos Barzinskaitės-Kuliešiuviienės profesionalūs akompanavimo įgūdžiai „Liepoms“ padėjo charakteringai, užtikrintai pateikti tikriausiai vieną geriausių šios programos atlikimų.

Iškalbingame ir itin jautriame koncerte netrūko įvairaus pobūdžio efektų, kurie žadino klausytojų budrumą bei vaizduotę. Ypatingo gyvybingumo chorui suteikė G. Lafarge'o kūrinių „Muzikinė dėžutė“ choreografija, sukūrusi dėžutės, kuriai sukantis sklinda muzika, įvaizdį. Išraiškingai atrodė nuotraukos dainininkių rankose skambant R. Baranausko ir V. Mačernio dainai tango ritmu „Pajūrio vaikai“, joje, beje, buvo ir daugiausia solisčių. Choro dainavimo technikos meistriškumas atsiskleidė atliekant V. Barkausko jaun. ir V. Barkauskienės „Senos gatvės“ kompozicijos akordus – itin sudėtingos ritmikos bei harmonijos, su džiazio elementais. Tačiau ir tuomet atlikėjų kūno kalboje buvo regima ir juntama laisvė, dainavimo džiaugsmas. „Liepų“ interpretuojamas R. Rodgero „Edelweiss“ iš kino filmo „Muzikos garsai“ suskambėjo ypač jautriai, o optimizmo

dozę bei šypsenu virtinę sukėlė kelių chorisčių skaitomas Ch. Chaplino kūrinių „Smile“ teksto vertimas ir nuotaikinga muzika. Neblogai pavyko taip pat ir G. Kalino harmonizuotos lietuvių liaudies dainos „Bijūnelis“ bei J. Kerno ir O. Hammersteino „Can't Help Lovin' Dat Man“ atlikimų sumanymai.

Vakaro kulminacija tapo ir geriausių klausytojų įvertinimą itin gausiomis ovacijomis pelnęs efektingas, teatrališkas, ekspresyvus N. Telfer kūrinių „Bay Dooka“ atlikimas. Ne menkesnio publikos susižavėjimo sulaukusį spiričiuelį „Ride the Chariot“ „Liepoms“ teko atlikti net du kartus: vieną, matyt, publikai, o kitą – sau ir publikai, nes koncerto pabaigoje atlikėjas apėmė taurumo ir vidinio sielos pakylėjimo būseną.

Vertėtų pagirti Vilniaus moterų choro „Liepos“ dainininkes ir ypač meno vadovę Audronę Steponavičiūtę-Zupkauskienę bei chormeisterę Skirmantę Balčiūnaitę už gaiviai, jaunatviškai skambančių balsų balansą sopranų ir altų partijose, tai yra ypač svarbu siekiant profesionalumo. Taip pat neliko nepastebėtos ir puošnios sceninės aprangos detalės, suteikusios individualaus žavesio.

Idėja surengti vakarą „Liepos“ kitaip – išties įdomi ir originali. Su dėkingumu ir pačiais geriausiais linkėjimais lauksime tolimesnių choro žingsnių profesionaliosios muzikos kelyje.

Choras „Liepos“

Būdas pašlovinti optimizmą

„Naujosios dramos akcija '11“

Viskas prasidėjo nuo laiško, kurio pirmieji žodžiai: „Optimizmo antologija – tai būdas pašlovinti kritinį optimizmą, kuris, drįstame tikėtis, įsivyras XXI amžiuje.“ Šį laišką su prašymu pateikti „nuoseklų, apgalvotą ir asmenišką atsakymą į klausimą, ką optimizmas galėtų reikšti dvidešimt pirmame amžiuje“, belgų rašytojas Pieteris de Buysseris ir kanadiečių rašytojas bei teatro menininkas Jacobas Wrenas išsiuntė daugeliui pasaulio menininkų, politikų, verslininkų. Buvo prašoma „pateikti visiškai bet ką: nuotrauką, muzikos kūrinių, daiktą, trumpą tekstą, piešinį ar paveikslą, filmą ar videoįrašą, ką nors kita, kas mums dar neatėjo į galvą“. Iš gautų atsakymų abu menininkai 2009 m. „Linzo – Europos kultūros sostinės“ programai sukūrė spektaklį „Optimizmo antologija“, jis vėliau apkeliaavo daugelį Europos šalių.

„Optimizmo antologija“ yra spektaklis, paskaita ir meninė akcija kartu. Jo kūrėjai diskutuoja, pasitelkdami pačią netikėčiausią vaizdinę medžiagą, patvirtinančią jų argumentus apie optimizmo reikšmę atskiro individo ir pasaulio gyvenime. Kartais jie kreipiasi į žiūrovus, provokuodami jų reakcijas bei mintis ir šitaip įtraukda-

mi juos į savo žavų disputą. Pasitelkę videofilmų ir skaidrių projektorius bei vos keletą paprasčiausių daiktų, jie sukuria išties virtinę netikėtų situacijų, teigiančių optimistinius pasaulio ateities scenarijus variantus. Pradėję nuo pesimistinio dabarties paveikslėlio, „Optimizmo antologijos“ kūrėjai finale palieka šviesią viltį, pristatydami didžiausią optimizmo įsikūnijimą – Bogotos mero lietuvio Antano Mockaus asmenybę...

Spektaklio pavadinimas, anot vieno iš jo kūrėjų Jacobo Wreno, „gimė iš Busho prezidentavimo laikų patirties ir bandymo atsakyti į klausimą, kaip optimizmas gali būti susijęs su politiniais įvykiais pasaulyje. Bet tuo pat metu aš supratau, kad niekas negali gimti be optimizmo. Veikti politikoje, taip pat kaip ir bet kurioje kitoje gyvenimo sferoje, neįmanoma netikint tuo, ką darai. Tačiau kaip tai įmanoma, jei viskas krypta į pesimistinę pusę? Ar galima maštyti pozityviai be saviapgaulės? Manau, tiksliausiai šią būseną apibūdina „kritinio optimizmo“ sąvoka. Išties savo kultūroje mes matome daug optimizmo pavyzdžių, bet tai trumparegiškas optimizmas, kai užsimerkiame, kad nematytume nemalonių

dalykų. Todėl spektaklyje ieškojome motyvuoto kritiško optimizmo. Toks optimistas gerai suvokia kelyje esančias kliūtis, bet tiki, kad įmanoma nuveikti kažką pozityvaus.“

Prieš pradėdami kurti spektaklį Wrenas ir de Buysseris sudarė sąrašą žmonių, kuriems uždavė klausimą apie optimizmą. Šis sąrašas pateikiamas ir spektaklyje. Vienas iš vardų – Donaldas Rumsfeldas. „Ar žinot – klausia de Buysseris, – kad buvęs JAV gynybos sekretorius karą Irake pavadino „optimizmo aktu“? Deja, Rumsfeldas neatsakė į spektaklio kūrėjų laišką, bet jie gavo daugybę atsakymų iš kolegų menininkų ir kai kurių Europos politikų. „Mes iki šiol gauname atsakymus, ir tarp jų nėra vienodų“, – sako Wrenas.

Kai kurie atsakymai yra iš fantazijos sferos, kaip antai Izraelio menininkų pasiūlymas sukurti mašinę, galinčią sunaikinti sieną tarp Izraelio ir Palestinos. Tačiau yra ir labai praktiškų siūlymų, pavyzdžiui, švedų menininkų sugalvotas būdas, kaip nekomerciniai vietinių grupių muzikos įrašai galėtų konkuruoti su komercine produkcija.

Spektaklio pabaigoje jo kūrėjai išrenka didžiausią mūsų laikų opti-

„Optimizmo antologija“

mistą. Jo titulas atitenka buvusiam Bogotos merui lietuviui Antanui Mockui, kurio įsitikinimu, pokyčiai prasideda nuo juoko. Netikėčiausiais ekscentriškais būdais provokuodamas juoką Mockus skatino miestiečius pakeisti požiūrį į savo kasdienybę. Ir jam tai puikiai sekėsi. Tačiau Mockaus metodai neįtikino Kolumbijos gyventojų išrinkti jį šalies prezidentu. Spektaklio kūrėjų nuomone, yra nemažai optimistų miesto merų ir tik vienas kitas toks šalies prezidentas. Nes kuo mažesnis mastelis, tuo daugiau galima nuveikti.

Kritinis optimizmas, anot „Optimizmo antologijos“ kūrėjų, neturi nieko bendra su geresnio pasaulio sukūrimo ir revoliucinių kovų idėjomis. Jis tik išreiškia viltį, kad kiekvienas individas gali kažką nuveikti mūsų beviltiškaime pasaulyje. Todėl ir šis spektaklis nuolat keičiasi, nes prieš vykdamą į kitą šalį autoriai išplatina tą patį laišką, siekdami sulaukti atsakymų iš nepažįstamų bendraminčių.

NDA INF.

Lėlių teatre esi komandos dalis

Kalbamės su dailininke konstruktore Liljana Janavičiene

Vilniaus teatro „Lėlė“ dailininkė konstruktorė Liljana Janavičienė, atidavusi teatrui tris dešimtis metų – viena iš tų „nematomų“ kūrėjų, be kurios darbo nebūtų pagrindinio lėlių teatro aktorius įrankio – teatrinės lėlės. Dailininkę kalbino Milda Daubarė.

Kaip susiejote savo gyvenimą su lėlių teatru?

Pirmosios kūrybos užuomazgos – vaikystėje. Tuomet mane dažnai ištremdavo į kaimą ir neleisdavo pasiimti žaislų. Ką man, vaikui, daryt, jei aš noriu žaisti? Tad kurdavau lėles iš popierėlių arba močiutė padarydavo iš skepetos. Senelis kartą sukėlė vežimą su ratukais... Taip ir žaisdavau. Vėliau, paaugusi, kieme tapau teatro organizatore. Piešdavau dekoracijas ant smėlio. Man jau nuo mažumės patiko viską sudėlioti, o kiti tegu vaidina. Man toliau nebeįdomu. Specialiai lėlių teatru nesidomėjau.

Tačiau lėlių nepamiršote?

Paauglystėje, kai reikėdavo dovanų draugų gimtadieniams, pradėjau daryti jas pati – meistraudavau lėles, tik ne teatrinės, o suvenyrines. Vėliau stojau į tuometinį Dailės institutą (dabar Vilniaus dailės akademija). Nusinešiau savo žaislus, man sako: „Važiuoikit į Maskvą, į multiplikaciją.“ Pamaniau, tyčiojasi iš manęs. Tačiau kartą savo dėdės paprašyta padariau Kultūros ministerijos sukakčiai žiurkę. Ją pamatęs Vitalijus Mazūras pakvietė mane į „Lėlės“ teatrą. Išsigandau... ir po ketverių metų pabėgau. Tiesa, nelabai toli – iki tuometinio Akademino dramos teatro. Supratau, kad ten man visai neįdomu. Butaforija. Lėlių specifika daug įdomesnė. Vitalijus Mazūras, tada vadovavęs „Lėlės“ teatrui, priėmė mane atgal. O po to

vėl pabėgau į lėlių fabrikėlį, kurį buvo įkūręs Rimas Driežis. Dirbome dviese. Buvo daug gražių planų, kurie, deja, nepavyko. Iš Vitalijaus Mazūro teatro vairą perėmęs Juozas Marcinkevičius paprašė grįžti. Nebelakstavau penkiolika metų.

Kaip mokėtės savo amato?

Žiūrėdavau per petį, ką daro Vitalijus Mazūras. Kadangi buvau tinginė, o tinginiai yra didžiausi novatoriai, atradau, kaip to paties pasiekti paprasčiau. Visada norėdavau ką nors patobulinti. Kai tekdavo dvidešimt penkiais sluoksniais klijuoti papjė mašė formą, sukdavau galvą, ką čia padarius, kad reiktų klijuoti mažiau. Ir sugalvojavau. Atradau, kaip suklijuoti šešiais sluoksniais.

Ar turint dailininko eskizą lieka pakankamai erdvės Jūsų pačios kūrybai?

Gavusi eskizą matau dailininko vaizduotės vaisių, tačiau visa kita – kaip lėlė vaikščios, koks mechanizmas bus viduje – reikia sugalvoti pačiai. Kartais dailininkas pateikia tik piešinį, kaip knygutės iliustraciją. Ir jis nežino, ar tai bus marionetė, ar kitokio tipo lėlė. Tada mes sėdim ir tariamės. Aš stengiuosi parinkti technologiją, dailininkas sako, ko jis norėtų. Kartu galvojame, kokia bus lėlė: ar marionetė, ar lazdelinė, ar pirštinė... Galiausiai lieka nelengvesnė užduotis, – turiu sugalvoti, kaip priversti lėlę judėti, mirksėti, kalbėti.

Dailininko konstruktoriaus profesija yra tarsi užribyje, nors be Jūsų darbo nebūtų ir pačios lėlės, kuriai kartu su aktoriais atitenka publikos dėmesys.

Aš viešumos privengiu, esu užkulisų žmogus. Išbandžiau save ir

scenoje, Vegos Vaičiūnaitės teatro „Miraklis“ pasirodymuose. Tiesą sakant, nei aš norėjau, nei ką, tai buvo susiję su diskomfortu, stresu. Geriau tegul manęs nemato, man taip jaučiau, tada esu savo vietoje.

Ar lėlės konstrukcija ir jos charakteris veikia vienas kitą?

Labai! Jei personažas judrus, tai visi lėlės sąnariai turi būti judrūs. Jei reikalinga masuotė, lėlė gali būti primityvi – iškišta ant lazdelės. Yra įvairių technologijų. Kurdami lėles spektakliui „Pelenė“ su Rimu Driežiu išbandėm daugybę variantų. Niekas nelipo. Galiausiai iš kažkokių vyno taurių jis surado tinkamą formą. O kaip priversti skulptūrą judėti? Kad būtų įdomu žiūrovui? Kartą žaidžiau su sūnėnu magnetais, dailininkas pastebėjo ir pasiūlė juos pritaikyti spektaklyje. Ir įvyko stebuklas.

Ar turite Jus įkvepiančių lėlininkų, iš kurių mokytumėtės iki šiol?

Pasaulyje yra daug lėlininkų, kuriais aš domiuosi. Mane intriguoja klasika, japonai, Vietnamo lėlių ant vandens teatras. Anksčiau stengdavau nuvažiuoti į festivalius. Žiūrėdavau kitų teatrų, kitų meistrų darbus ir, žinoma, mokiausi.

Į ką krypta akys žiūrint lėlių teatro spektaklį?

Man įdomu stebėti aktorių, jei jis nėra paslėptas už širmos. Vis tiek aš nežiūriu kaip paprastas žiūrovas, kaip, pavyzdžiui, vaikas, kuris yra užvaldomas judančios lėlės stebuklo. Kartą buvo atvažiavęs japonų teatras, ir japonų aktorių darbas scenoje, kai artistas penkiasdešimt dviem gijomis suvaldo marionetę, paliko neišdildomą įspūdį.

Liljana Janavičienė

V. JUŠKĖNO NUOTR.

Ko pasigendate mūsų lėlių teatre?

Įdomu tai, kad, tarkim, Italijos lėlių teatruose yra vaidinama ne vaikams, o suaugusiems. Su didžiulėmis marionetėmis. Tai teatras, kur vaidinamos dramos, tragedijos, operos. Kodėl gi nepabandžius tokio tipo vaidinimų ir pas mus? Ne tokių, kur suaugusiems vaidintų aktoriai, o tokių, kur vaidintų lėlės. Pavyzdžiui, Vilniaus „Lėlėje“ su jauniaisiais aktoriais-lėlininkais pastatyti spektakliai pagal Shakespeare'ą. Bet kodėl aktoriai nevaidina su lėlėmis? Vis dėlto jie atėjo dirbti į lėlių teatrą.

Kokia yra dailininko konstruktoriaus kasdienybė?

Yra darbų, sukeliančių ašaras, kai atneša ką tik padarytą lėlę – o ji jau sulaužyta, nes kažkas ant jos užmynė. Tada pykstu, nes reaguojau kaip į savo vaiką. Tiesa, lėlės susidėvi, tenka jas

restauruoti. Bet tada jau žiūriu kitaip: „Aha, susirgo, reikia pataisyti.“

Ar ilgas kelias nuo idėjos iki sukurtos lėlės?

Kur stovės aktorius, kaip jis valdys lėlę? Nėra taip, kad dailininkas pasakys savo viziją ir taip bus. Turi iš anksto apgalvoti; jei lėlei reikės už septynių sekundžių atsidurti kitame scenos gale, reikia daryti dublikatą (identišką kopiją). Arba, pavyzdžiui, mergaitė, apsirengusi prastais drabužiais, virsta princese, nes ją priėmė į rūmus – vėl reikės daryti dvi to paties personažo lėles. Ančiukas, vaikstantis pirmam plane virš širmos ir po širma – tokį patį ančiuką reikia padaryti kaip marionetę ir kaip lazdelinę lėlę. Todėl labai įdėmiai reikia skaityti pjesę, žiūrėti režisūrinį piešinį. Lėlių teatre esi nepamainoma komandos dalis.

PARENGĖ I. J.

Premjeros

„Tas, kuris gauna antausius“

Po 80 metų pertraukos Lietuvos teatro scenoje atgimsta rusų simbolisto Leonido Andrejevo pjesė „Tas, kuris gauna antausius“. Boriso Dauguviečio tarpukariu režisuotas kūrinys šįkart Lietuvos rusų dramos teatre bus rodomas originalo kalba su lietuviškais subtitrais. Premjerai besiruošiančio režisieriaus Jono Vaitkaus teigimu, garsiojo rusų rašytojo pjesės tema nepraranda aktualumo ir šiais laikais. „Yra žmonių, kurie ištiesai yra klounai ir nesuprasi, kas jie iš tikrųjų. Kai užsideda kaukę – klouno arba kokio nors „šoumeno“, – imi galvoti, kas čia per žmogus: gal jis kokia chimera, gal atėjęs iš anų laikų? Tik prisidengęs kauke, tokia gražia, klouniška. Bet ta kaukė ilgainiui atsibosta, norisi suprasti, ar žmogus turi ir vertybių gyvenime. Nori nenori, visi šie dalykai yra gyvi, skaudūs, šiuolaikiški. Šią temą, manau, verta ir su aktoriais analizuoti, ir žmonėms priminti.“

Pjesės veiksmas prasideda vieno Prancūzijos didmiesčio cirkė, kai į šį uždara, savas taisykles turintį pasaulį netikėtai atklysta nepažįstamas ir

pareiškia norįs tapti klounu. Ironija spinduliuojančiame kūrinyje gyvenimo sužeistas intelektualas tampa artistu, kuriam per pasirodymus skaldomi antausiai.

Šiam kūrinui J. Vaitkus subūrė neįprastą aktorių trupę, kurioje ir du svečiai iš užsienio – suomis Jaakko Edvinas Kiljunenas bei italas Antonio Villani. Be studijų savo šalyse, jie abu mokėsi aktorystės meno ir Sankt Peterburgo Teatro menų akademijoje. Žokėjas Alfredo Bezano vaidmenį atliekantis Villani teigė bandantis laviruoti tarp skirtingų teatrinių mokyklų: „Kaip aktorius, aš bandau suprasti Vaitkų ir mokytis iš jo. Bandau rasti bendrą vardiklį tarp jo režisūrinės idėjos ir savo susikurtos personažo koncepcijos – tarp jo teatrinės mokyklos ir mano mokytojo Venjamino

Filštinskio sistemos. Tai visai skirtingi teatro stiliai. Vaitkaus kūryba yra kažkur tarp rusiškos ir lietuviškos teatro mokyklų, jų mišinys. Ir tai labai gerai. Jis rado savą pusiausvyrą. Tikiuosi, kad atrasiu ją ir aš.“

Dar vienas šiame spektaklyje vaidinantis ir Rusų dramos teatre neįprastas aktorius – šiųmečio „Aukšinio scenos kryžiaus“ laureatas Vytautas Anužis: „Man labai patinkas tas maistas, Andrejevo idėtas į vaidmenis. Yra ką kapstyti, krapštyti, purinti ir tai be galo įdomu. Jo personažai iš karto neatveria kažkokių taisyklių, kurias išsyk perpranti. Kita vertus, tai nauja patirtis, nes rusiškai, ko gero, vaidinau tik filmuose ir studijuodamas, bet kadangi daug skaitau rusiškai, ta kalba nedingusi. Ne paslaptis – iš rusų aktorių eidavome mokytis, kaip reikia vaidinti.“

Spektaklyje taip pat vaidina praėjusių metų „Aukšinio scenos kryžiaus“ laureatas Valentinas Kirejevas bei kiti žinomi Lietuvos rusų dramos teatro aktoriai. Premjera įvyks balandžio 22, 23 d. 18 val.

LRDT INF.

Kronika

Koncertas Čiurlioniui

Balandžio 10-ąją minėjome 100-ąsias lietuvių muzikos ir dailės klasiko Mikalojaus Konstantino Čiurlionio (1875 09 22 – 1911 04 10) mirties metines. Lietuvos nacionalinė filharmonija šiai sukakčiai skyrė simfoninės muzikos vakarą – balandžio 9 d. Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras, diriguojamas profesorius Juozas Domarko, kartu su dainininke Irena Milkevičiūte ir profesoriumi Vytautu Landsbergiu parengė originalią programą. Prieš koncertą Filharmonijos II aukšto fojė buvo atidaryta M.K. Čiurlionio namų Vilniuje parengta paroda „Čiurlionis Lietuvoje ir pasaulyje“. Parodą numatyta eksponuoti iki gegužės pabaigos.

Vakaro pirmoje dalyje skambėjo keturios M.K. Čiurlionio kompozicijos, pirmą jų – 1901 m. sukurta simfoninė poema „Miške“, tapusi kertine ir LNSO repertuare nuo pat kolektyvo susibūrimo prieš 70 metų. Specialiai šiam vakarui skirtas iš trijų M.K. Čiurlionio fortepijoninių opusų – variacijų „Sefaa Esec“ tema, VL 258, pjesės „Tėve mūsų“, VL

260, ir Fugos b-moll, VL 345, – sukomponuotas Triptikas fortepijonui ir orkestrui. Idėja šias fortepijonines kompozicijas sujungti į triptiką kilo M.K. Čiurlionio kūrybos tyrinėtoji profesorius V. Landsbergiui. Jo paskatintas maskvietis muzikas Viktoras Barsovas 1998 m. atliko minėtų kūrinių transkripciją, orkestro partiją redagavo dirigentas Pavelas Koganas, fortepijono partiją – V. Landsbergis. Solo fortepijono koncerte skambino V. Landsbergis.

Koncerto antroje dalyje skambėjo muzikinė dedikacija M.K. Čiurlioniui – vieno ryškiausių mūsų šalies kompozitorių, Lietuvos nacionalinės kultūros ir meno premijos laureato Anatolijaus Šenderovo kūrinys „Skambi naktis...“ (2007) sopranui, mušamiesiems, arfai, čelėstai ir simfoniniam orkestrui. Kūrinyje skamba Lacrimos tekstai, cituojami iš jos knygos „Irtis į gilumą“ (2002), kurią parašyti poetė įkvėpė M.K. Čiurlionio dailė. Kūrinys skirtas Lietuvos operos primadonai Irenai Milkevičiūtei.

„7MD“ IR LNF INF.

Tarpdiscipliniškumo politika?

Kaip apibrėžti TM sąvoką

Skaidra Trilupaitytė

Balandžio 8 d. pasirodžiusi Laimos Kreivytės tarpdisciplininio meno instrukcija („7md“, Nr. 14), kaip ir Lietuvos tarpdisciplininio meno kūrėjų sąjungos tinklalapyje iš žurnalo „Naujas Židinys-Aidai“ perspausdintas 2010 m. Kęstučio Šapokos tekstas „Keletas pastabų apie tarpdisciplininį meną“ iš pažiūros liudija jau įprastą šiuolaikinio meno kristalizacijos tendencijas. Dailėtyrininkai išsamiai nusakė naujosios rūšies (ar porūšio) lauką, aptarė tarpdisciplininio meno (TM) charakteristikas (K. Šapoka labiau istoriškai-empiriškai, L. Kreivytė – labiau teoriškai) ir vargu ar šia tema dar reiktų ką nors pridurti. Vis dėlto viešojoje erdvėje paastrėjęs TM klausimas intriguoja ne vien dėl preciziškai šlifuojamų definicijų. Abu autoriai aiškiai pasakė, kad naujos apibrėžties poreikis auga kartu su Kultūros rėmimo fondo paraiškų tarpdisciplininiam menui skaičiumi. Po TM projekcinio finansavimo „stogu“ mėginama „pakišti“ projektus, kurių čia neturėtų būti, tai apnuogina ir „išplautos sąvokos“ problemą. Anot Šapokos, šiandien „kalbame apie tokį meną (sritį) kaip apie savarankišką reiškinį, reikalaujantį atskiro finansavimo, nors pats pavadinimas, bent jau neilgą laiką tarpą, reiškę laisvės troškimą“.

Nežiūrint teorinių vingrybių, pastaruoju metu iškiliančią problemą iš tikro kur kas paprasčiau suvokti kaip elementarią konkurencinę įtampą kovojant dėl riboto finansavimo. Tai verčia gręžtis ne vien į savąją meninės vertės sampratą ir kitus „savaiame suprantamus“ dalykus (jokių problemų nekiltų, jei KRF'as paprasčiausiai finansuotų „įdomų meną“!), bet ir į (objektyvesnių) prioritetų ir kvotų nustatymo kriterijus. Kitaip tariant, patį TM klausimą tenka traktuoti politiškai arba „grynai formaliai“, panašiai kaip kažkada kone privalomą vadovėlinį meno skirstymą į rūšis, šakas ar porūšius. Ir, be kita ko, iš anksto žinant, kad šiuo metu egzistuojantis lietuviškas TM suvokimas susiformavo veikiamas būtent vaizduojamojo meno (tai sufleruoja ir KRF'o apibrėžimas, ir LTMKS).

Manau, kad pati meno sąvoka daugiausia yra politinė konstrukcija (žinau, jog ne visi tam pritars), taip pat kad ir tarpdiscipliniškumas negzistuoja „pats savaime“, kaip imanentiškai meno kūrinyje glūdinti ir bet kuriam (išsilavinusiam) žiūrovui lengvai atpažįstama savybė. Mano minėtojo „pritempinėjimo“ išvengti beveik neįmanoma vien todėl, kad TM sąvoka pastaruoju metu nejučia virsta ir kokybės sinonimu. Kažkada Alfonsas Andriuškevičius principingai mėgino atskirti šiuolaikinį ir dabartinį meną. Reikia pasakyti, kad toks atskyrimas, nors savo laiku ir tikslingas, taip pat tebuvo sąlyginis, tinkantis retoriškai brėžiant kažkada aktualią perskyrą tarp LDS ir ŠMC meno sampratų. Kadangi šiuo metu Lietuvoje kuriamas menas yra kur kas dažniau nei anksčiau vertinamas tarptautiniame kontekste, galima įtarti, kad, pavyzdžiui, prieš dvidešimt metų radikaliais iššūkiais pasižymėję kūriniai nebebūtų „šiuolaikiniai“ šiandienos vertintojų akyse. Patys savaime jie dėl to nebūtinai tampa mažiau įdomūs; juk gali būti ir taip, kad taikliausi pirmųjų lietuviškų akcijų, hepeningų ir pan. vertinimai dar nė neparašyti. Tiesiog tai, kas kažkada arba tam tikromis aplinkybėmis galėjo atrodyti kaip neįprasta, ilgainiui tapo normalia, neretai netgi inertiška praktika.

Mėginant „išplautą“ TM sąvoką traktuoti labiau struktūriškai, klausimų gali kilti daugiau. Pavyzdžiui, VDA katedrų struktūra šiek tiek nesutampa su KRF'o remiamomis vaizduojamojo meno sritimis, mat VDA neturi nei šiuolaikinio meno fakulteto, nei atskiros tarpdiscipliniškumo katedros. Iš principo į tokius dalykus gal ir neverta kreipti dėmesio, juk skirtingos institucijos neprivalo „harmonizuoti“ savo veiklos ir suvienodinti padalinių pavadinimų pagal kieno nors suvokimą. Anot K. Šapokos, „šiandien dėl tam tikro požiūrio į kūrinių tapantis menininkas gali būti laikomas tarpdisciplininis, o video ar fotografiją, performansą eksploatuojantis menininkas, vėlgi dėl požiūrio ir kūrybos principų, gali būti priskirtas tradicionalistų stovyklai“. Jau nebeįrodinėjama, kad net ir pačios

šiuolaikiškiausios priemonės ne visada virsta makliuenuškuoju *message*, vis dėlto čia norisi akcentuoti ir tam tikrus ne visada iš šalies pastebimus niuansus.

Mat, panašiai kaip ir L. Kreivytė, sulaukiau skambučio... Skambinęs VDA profesorius paprašė ką nors patarti monumentaliosios dailės (vitražo) diplomantei, „linkstančiai“ į konceptualiojo meno sritį. Vitražas ir konceptualizmas? Pirmą reakcija – sunkiai įsivaizduojamas derinys. Nors nesakau, kad iš principo neįmanomas. Juk VDA „netradicinio“, „konceptualaus“ ir t.t. meno procesai įsisiūbavo tada, kai aiškesnio tarpdisciplininio meno apibrėžimo dar niekam nereikėjo, o grupinės Skulptūros ir Tapybos katedrų studentų iniciatyvos („Žalias lapas“, „Geros blogybės“, „Akademini pasirodymo grupė“ ir pan.) pačia

rugsėjo mėn. Kaune kurtos Lietuvos dailininkų sąjungos, t.y. ir „nemėgstamosios LDS“ pirmtakės, įstatus. Kai 1995 m. VDA naikinamos Grafikos katedros fotolaboratorijos pagrindu buvo steigiama nauja Vaizdo studija (nuo 1997 m. ji tapo nauja Foto-video katedra, vėliau – Fotografijos ir medijos meno katedra), šis žingsnis taip pat suvoktas kaip šiuolaikinio meno autonomiškėjimas. Atsiskyrimas nuo įvairiose VDA katedrose kuriamų objektų, instaliacijų ar sieninės tapybos konteksto buvo svarbus tuo, kad su šia kryptimi siejosi tolimesnis šiuolaikinio meno kalbos taikymas VDA studentų kūryboje. Šį procesą, žinoma, taip pat įtvirtino vis glaudesnis pastarųjų bendradarbiavimas su ŠMC kuratoriais.

Nežiūrint tokio bendra(darbia)vimo, VDA Fotografijos ir medijos

Kristina Inčiūraitė. Kadras iš videofilmo „Atnaujinimas“. 2006 m.

savo veikla formavo bendrą naujojo meno supratimą. Tokiame kontekste jau ne pirmą dešimtmetį kai kurių dėstytojų bei studentų linksniojami įvairiausi šiuolaikinio meno terminai permelyg dažnai tampa lengva ranka dalijamu epitetu, bet ne aiškiai deklaruotu principu.

Pirmiesiems „sukilėliams“ baigus aukštąjį mokyklą ir mėginant integruotis į platesnį kultūros gyvenimą, ryškėjo ir labiau formalizuotų institucijų bei apibrėžimų poreikis. Besikurianti Lietuvos tarpdisciplininio meno kūrėjų sąjunga (LTMKS) siekė atsiriboti nuo LDS, nors iš pradžių buvo žvalgoma į 1935 m.

meno katedra *a priori* taip pat neturėtų būti traktuojama kaip kokybiškai naujesnį „požiūrį ir kūrybos principus“ diegiantis naujojo meno padalinys – šiuo atveju tiesiog pritariu K. Šapokos minėtai tradicionalistų bei tarpdisciplinininkų perskyrai. Šioje katedroje, kaip ir kitur, mokomasi ir tradicinių dalykų, pavyzdžiui, fotografijos. Vis dėlto pagal KRF'o skirstymą ji keistai „atitrūksta“ ir nuo dailės, ir nuo tarpdisciplininio meno sričių, ir šis atitrūkimas nėra vien retorinis – nemažai kalbama apie itin dideles būtent fotografijai skiriamas KRF'o kvotas. Taigi, kitaip nei fotografija, TM pačiame fonde traktuojamas

tiesiog kaip viena iš finansuojamų sričių, o ne kaip koks nors „išskirtinis“ vizualinio meno bruožas. Įvairių formalių „nesutapimų“ galima būtų rasti ir daugiau, ką jau kalbėti apie „savaiame suprantamą“ kūrybinių sąjungų lobizmą.

Jaunų menininkų karjeros aplinkybės čia miniu tik todėl, kad, iš esmės pritardama L. Kreivytės nusakytoms punktomis, suabejojau penktuoju. Kol kas paprasčiausiai nematau prosvaisčių, kad TM samprata Lietuvoje formuotųsi be kokio nors institucinio pagrindo. Tarpdiscipliniškumą ar šiuolaikiškumą kur kas labiau nei tradicinį paveikslą ar skulptūrą apibrėžia būtent institucijos (pastarąsias čia suvokiu ne tiek kaip ŠMC, VDA, NDG ir galerijas, bet labiau kaip tose institucijose dirbančių kuratorių, įtakingų meno kritikų formuojamą institucinį lauką). Kažkodėl manau, kad šiame specifiniame lauke arba besikeičiančių meno praktikų generuojamoje teorinėje atmosferoje ilgainiui bus koreguojami ir valstybinio finansavimo principai. Ko gero, vis mažiau reikšmės turės dailės žanrai, orientuoti į tradicinį medžiagų bei priemonių panaudojimo repertuarą, pavyzdžiui, svarbiau bus tai, kas vadinama „menu viešojoje erdvėje“, o ne „granito skulptūrų simpoziumu“. Greičiausiai ir toliau bus kalbama apie „ribas peržengiantį“ šiuolaikinį meną (tiesą sakant, būtų sunku ir įsivaizduoti šiuolaikinį meną, kurio kūrėjai netvirtintų peržengiantys vienokias ar kitokias ribas), bus kuriami ir naujus procesus apibūdinantys terminai, nors naujojo meno legitimacija galbūt įgaus kitą, nei šiandien įprasta, „šiuolaikiškumo logiką“. Tai, žinoma, nereikš tradicinių priemonių ar (tradicinių) atrankos procesų išnykimo, nereikš ir sumažėjusio vertintojų subjektyvumo. KRF'o paraiškas vertinantys ekspertai konstatuoja būtent gerėjančius rašančiųjų įgūdžius, kai paraiškos kone idealiai atitinka fondo prioritetus ir reikalavimus, bet vėliau vis vien tenka galvoti apie „papildomą“, ne visada aiškiai apčiuopiamą ir ne visada vienprasmę nusakomą kokybės kriterijų mažėjančio finansavimo akivaizdoje.

Kronika

Prancūzijos šiuolaikinė tapyba Vilniuje

Balandžio 15 d. 17 val. Kultūros dienos proga Vilniaus dailės akademijos ekspoziciniame salėje „Titanikas“ (Maironio g. 3) atidaroma pasaulinį pripažinimą pelniusių ir ambicingų jaunųjų Prancūzijos menininkų tapybos paroda „D'après la ruine“ („Iš griuvėsių“).

Vilniaus kultūros centro organizuojamoje ekspozicijoje rodomi meno žinovų ir kolekcionierių dėmesio sulaukusių šiuolaikinių tapytojų (C. Berger, R. Bernini, D. Cadio, E. Corne, D. Deroubaix, M. Desgrandchamps, I. Levasseur, B. Perramant, N. Pouyandeh, F. Raymond,

D. Wylie ir K. Ziemke) darbai, sukurti 2003–2011 metais.

Parodoje pristatomi išskirtinės meno institucijas sudominę B. Perramant bei M. Desgrandchamps'as, kurie demonstravo savo tapybą Pompidu šiuolaikinio meno centre. Dailininkas M. Desgrandchamps'as iškart po ekspozicijos Lietuvoje atidarys personalinę parodą Paryžiaus Modernaus

meno muziejuje. „D'après la ruine“ („Iš griuvėsių“) taip pat bus galima išvysti drąsią, stereotipus laužančią D. Deroubaix kūrybą, kurios yra įsigijęs Pompidu šiuolaikinio meno centras bei Niujorko modernaus meno muziejus (MoMA). Parodos atidaryme dalyvaus tapytojos C. Berger ir F. Raymond.

Pakeitę Prancūzijoje ilgai vyravusį požiūrį, kad tapyba – „pasenusi“ meninės išraiškos forma, parodos autoriai reabilitavo šią dailės šaką, nagrinėdami aktualias globalines problemas ir savita tapyimo maniera vaizduodami netikėtas, drąsias, kartais net šokiruojančias jų interpretacijas.

Pasak parodos kuratorių R. Serraz ir R. Frankės, ekspozicijos pava-

dinimas – „D'après la ruine“ („Iš griuvėsių“) pirmiausia siejamas ne su architektūrinių statinių liekanomis, apipintomis įvairiausiomis atsiradimo istorijomis, bet su naująja karta, kuri tapymą „iš natūros“ pakeitė tapymu „iš griuvėsių“.

Ekspozicijoje kalbama apie visuomenės akistatą su tūkstantmečių sandūroje įvykusiomis žmonijos ir gamtos stichinėmis nelaimėmis. Jas interpretuodami, menininkai atspirties tašku kūryboje pasirinko Pasaulio prekybos centro bokštų dvynių griūtį, simbolizuojančią moralinių ir materialinių vertybių kaitą. Kiekvienas pokytis visuomenėje turi negatyvų ir pozityvų atspalvį. Viena vertus, griūtis yra siejama su negrįžtamu,

skausmingu procesu ir kultūros paveldo naikinimu. Kita vertus, kiekviena pabaiga turi naują pradžią, su kuria atsiranda galimybės sukurti kažką unikalaus.

Parodos organizatorius – Vilniaus kultūros centras, globėjas – Vilniaus miesto savivaldybė, partneriai – Prancūzų kultūros centras ir Vilniaus dailės akademija.

VILNIAUS KULTŪROS CENTRO INF.

Paroda veikia iki gegužės 5 d.

Vilniaus dailės akademijos ekspozicijų salės „Titanikas“ (Maironio g. 3, Vilnius) dirba antradienį–penktadienį 12–18 val., šeštadienį 12–15 val.

Tarp realybės ir vizijos

Algirdo Šiekštelės (1931–2008) tapyba „Arkos“ galerijoje

Regina Ramoškienė

Retrospektyvinė paroda supažindina su įvairių Algirdo Šiekštelės kūrybos laikotarpių kūriniais. Tapytojo drobės – savitas neribotos fantazijos pasaulis, patraukiantis žiūrovą sudėtingais, originaliai interpretuojamais ir daugiaplaniais siužetais, džiuginantis akį drąsia ir laisva tapyto maniera, turtingu koloritu. Dėliodamas kompozicinius ir prasminius akcentus, autorius ypač meistriškai naudoja spalvą ir šviesą. Barokiškas baugumas ir paslaptingumas, tamsa ir švytėjimas, tapysenos ekspresyvumas ir tam tikras formos neapibrėžtumas, „nutylėjimas“, tradicinių komponavimo schemų laužymas, skirtingų faktūrų, tapyto stilistikų naudojimas kartais netgi viename paveiksle, siurrealistinis vaizdinių traktavimas sukuria tam tikrą sapno, regėjimo, sakmės atmosferą. Jo drobėse galima aptikti ir baroko, ir abstrakčiosios tapybos, ir impresionizmo, ir ekspresionizmo, ir simbolizmo bei romantizmo elementų. Skirtingų tapybos stilistikų atbalsiai A. Šiekštelės kūryboje leidžia nuspėti, kad autorius nenuilsdamas ieškojo labiausiai jam priimtino tapybinės kalbos būdo, geriausiai atspindinčio sudėtingą jo vaizdinių, metaforų ir simbolių pasaulį.

Nors tapytojo paveiksluose neabejotinai tvyro sapno ar regėjimo atmosfera, iš tikro autorius labai įdėmiai žvelgia į jį supantį pasaulį ir jo reiškinius, į žmonių tarpusavio santykius. Tiesa, jis regi ne tiek paviršinį, kasdienį, materialųjį šio pasaulio luobą, kiek esminius, giluminius jo klodus. Todėl net kasdienio gyvenimo scenos, vaizduojami paprasti buities darbai įgauna paslapties ir sakralumo atspalvį. Pavyzdžiui, paveiksle „Grybų valymas“ (1998,

iš ciklo „Tėviškė, vaikystė“) naudojamos meninės išraiškos priemonės (kontrastinga šviesos ir tamsos kaita, formų apibendrinimas, ratu besisukanti kompozicija) paprastą buitinę sceną paverčia simbolinio vyksmo reginiu.

Algirdo Šiekštelės drobėse gausu ir archajinių, ir krikščioniškų simbolių, tačiau jie suvokiami, interpretuojami ir pateikiami dažnai netradiciškai, savaip. Naudojamas daugybė simbolių ir įvairiais žmonių kultūrinio palikimo, pasaulėvokos klodais, tapytojas kuria savą mitologiją, savitą pasaulį, kuriame kartu būna ir veikia tiek pramanytos, fantasmagorinės, tiek antgamtinės, tiek žemiškos būtybės.

Algirdas Šiekštelė. „Grybų valymas“. 1998 m.

Realybės, fantazijos, kasdieniškumo, sakralumo sluoksniai čia susipina į vieną nedalomą visumą („Šeima 2“, 1991; „Emigrantai“, 2006; „Be pavadinimo“, 1986, ir kt.). Laikas ir erdvė praranda savo konkretumą ir tampa visa apimančiomis dimensijomis: per romantišką mėnesienos peizažą keliauja priešistorinių dinosauro šešėliai („Naujakurys“, 1995), balta skarele apsigobusi moteris, taip ryškiai primenantį gerąsias Lietuvos kaimo močiutės, nutapyta šalia tiek laike, tiek erdvėje tolimes civilizacijos statinius primenančio aukuro su fone stūksančiomis piramidėmis („Aukuras“, 2000), keisti miestai stūksa neapibrėžtoje ir neatpažįstamoje

erdvėje („Išgalvoti miestai“, 1985) ir t.t. Panašių pavyzdžių A. Šiekštelės kompozicijose gausu ir ši savita ikonografija liudija, kad autorius pasaulį suvokia kaip vieną nedalomą kosmosą, kurio judėjimas veikiamas amžinų ir nekintančių principų.

Dailininko artumą gamtai, dėmesį senajai, savo šaknimis pagonybės laikus siekiančiai simbolikai byloja jo darbuose besikartojantys gyvūnų (žirgo, liūto, briedžio) motyvai. Ypač dažnas yra paukščio motyvas, keliantis iš drobės į drobę. Pelėdos, varnai, balandžiai, keisčiausi paukščiai žmogiai egzistuoja vieni šalia kitų, kiekvienas nešdamas savą prasminį krūvį, savą žinią. Taip lyrišką, idilišką

Algirdas Šiekštelė. „Emigrantai“. 2006 m.

kompoziciją bauguliu atmiešia kur nors kamputyje nutapytas grėslus paukštėlis žmogaus veideliu („Mergaitė su kukučiu“, 2003), baltas gyvybės paukštis švyti nežemiškų pabaisų apsuptas („Bosnija“, 2000), didžiaakė pelėda budi prie žemėn nusileidusio miegančio mėnulio pjautuvo („Mėnesienos sonata“, 2002) ir t.t.

A. Šiekštelės paveikslai kupini ne tik personažų, bet ir vyksmo. Netgi tada, kai visi personažai formaliai žiūrint nutapyti statiškai, kai nevaizduojamas joks išorinis veiksmas, darbai pulsuoja vidine dinamika, paslėpta energija, slėpinga gyvastimi. Šis slėpingos paveikslų gyvybės pulsavimas ir patraukia žiūrovą, verčia įsižiūrėti, sekti sudėtingais autoriaus kuriamo pasakojimo vingiais, mėginti išvelgti ir suvokti, kartu mėgaujantis puikia ir laisva, akį džiuginančia tapyba.

Paroda veikia iki balandžio 23 d.

„Arkos“ dailės galerija
(Aušros Vartų g. 7, Vilnius)

dirba antradienį–penktadienį 12–19 val.,
šeštadienį 12–16 val.

Tikintis pratęsimo

ATKELTA IŠ 1 PSL.

Papildomais diplomais akivaizdžiai mėginta taisyti padėtį, kai dėmesio verti autoriai ir kūriniai liko be apdovanojimų. Tokia situacija susiklostė komisijos balsus skaičiuojant „matematiškai“. Tai yra – kiekvienas vertintojas parodą žiūrėjo savarankiškai ir rašė balus. Paskui tie balai buvo suskaičiuoti ir paskelbti nugalėtojai. Problema ta pati, kaip ir „Jaunojo tapytojo prizė“ – laimi ne įdomiausi, o labiausiai vidutiniški kūriniai, kuriems visi komisijos nariai „įpiešė“ po neutralų penketuką ar šešetuką. Dar didesnė vertinimo problema – skulptūrų vertinimas iš nuotraukos. Taip tarsi paneigiami visi skulptūros esminiai bruožai: erdviškumas, mastelio įtaka ir paviršių faktūros. Kadangi komisijos nariai „gyvai“ yra matę tik nedidelį procentą kūrinių – vertinamos daugiau fotogra-

fijos ir idėjos. Kita vertus, didesnio formato skulptūrų į galeriją nesukiši, jos išsibarsčiusios po simpoziumus, parkus, skverus, privačias teritorijas. Sutikime, linksmas skulptūros gerbėjų autobusiukas, sukantis ratus po Lietuvą, vargu ar sulauktų daug keleivių. Mintys apie nuotraukas ir jų neišvengiamumą atvedė mane prie realaus galimo sprendimo šios parodos ateičiai.

Net patys organizatoriai sutinka – ekspozicija ne kažin kokia. Tačiau šis projektas leidžia pabendrauti ir visuomenei pristatyti jaunus ar mažiau aktyvius skulptorius. Tai daug. Taip pat pradeda mąstyti apie tam tikrą archyvą, kas taip pat yra sveikintina. Nors ir neišsamus, nuosekliai kaupiamas skulptūrų archyvas būtų naudingas ir įdomus. Ekonomiškas ir visuomeniškas sprendimas – projektą

„Metų skulptūra“ vykdyti internete. Privalumų daug. 1. Neeikvojamos lėšos galerijos ekspozicijai kurti ir išlaikyti. 2. Gerokai didesnė sklaida. 3. Geresnės katalogavimo ir prienamumo galimybės. 4. Didesnės galimybės įtraukti publiką ar net rėmėjus. Minusai? Skulptūrų negalima vertinti iš nuotraukų. Tačiau jei kalbame ne apie mėgavimąsi menu (apie šią smulkmeną pastaroju metu apskritai itin mažai kalbama), o apie informacijos pateikimą, archyvavimą bei skulptorių bendruomenės stiprinimą – internetas tam geriausia vieta.

Žinoma, organizatoriams reiktų išsidžiovinti „sudrėkusį paraką“ ir imtis šio projekto rimčiau. Juk neišvengiamai kyla klausimai, į kuriuos atsakymų nėra. Kokia yra kuratorių pozicija, kas juos domina labiausiai? Kodėl parodoje aktyviai dalyvauja

kelios tekstilinė, o nėra nė vieno keraminio objekto? Kodėl nedalyvauja žymiausi Lietuvos skulptoriai? M. Zavadskis, pripažindamas, kad

Romualdas Inčirauskas. „Apreiškimo žvėris“. 2010 m.

renginys neturi prestižo, kaip galimus sprendimo būdus įvardijo didesnį dailėtyrininkų įsitraukimą ir didesnį finansavimą. Žinoma, abu šie dalykai nepakankami. Tačiau jų siekiant būtinos permainos. Kol kas projektas „Metų skulptūra“ tik padrikai seka savo stilių ir tikslus turinčių konkursų „Jaunojo tapytojo prizas“ ir „Estampas“ pėdomis, nepasiūlydamas nieko savito. Todėl organizatoriams labiausiai linkėčiau originalių idėjų, aiškesnės pozicijos ir atsakingesnio darbo. Juk akivaizdu – net dideli pinigai esamo formato parodos nepaverstų įdomiu ir prasmingu renginiu.

Paroda veikia iki balandžio 30 d.

Šv. Jono gatvės galerija
(Šv. Jono g. 11, Vilnius)

dirba antradienį–penktadienį 12–19 val.,
šeštadienį 12–16 val.

Vieta kaip nestabilus vienetas

Paroda „Atsitiktinai, Baltazarai“ Klaipėdos kultūrų komunikacijų centro parodų rūmuose

Goda Giedraitytė

Kas yra vieta, teritorija, lokacija? Ką mums sako pasyvios geografinės erdvės, apibrėžiamos X ir Y koordinatėmis? Ar vietą tikrai galima apibrėžti? Gal ji suvokiama tik tam tikru metu joje būnant, o iš ten pasitraukus nebegali pretenduoti į vietos pažinimą? Kaip žmonės įsivaizduoja ir patiria vietas? Juk vieta nėra tik erdvinė pozicija, tai į laiko (arba, tiksliau, atminties) matmenį pridedanti kategorija. Daugeliui vieta

Gintaras Šeputis. Kadras iš filmo „Karlo V talismanas“. 1995 m.

yra erdvė, pripildyta įvairiausių kultūrinių reikšmių ir todėl skirtingiems žmonėms ar skirtingose situacijose ji gali reikšti skirtingus dalykus. Koks vietas ir atminties santykis?

Apie tai savo projekte-parodoje „Atsitiktinai, Baltazarai“ bando kalbėti trys kuratorės: Danutė Gambickaitė, Eglė Juocevičiūtė ir Jolanta Marcišauskytė-Jurašienė. Surinkusios 9 menininkų ar jų grupių videofilmus, jos tiria vietas apibrėžtį iš esmės. „Vietos ir transliuojamo turinio draugystė ragina užduoti klausimus apie tai, kas nutinka mums „įreikšminus“ tam tikras vietas? Kaip pasyvi vieta, keliaudama iš vieno rankų į kitas ir sukaupdama joje tarpusiu žmonių kultūrinę-socialinę patirtį/atmintį, virsta aktyviu personažu? Tai mes kuriame vietas ar jos mus (at)(su)kuria?“ – klausama parodos anotacijoje.

Parodos koncepciją kuratorės grindžia prieš beveik 50 metų Robert'o Bressono filmo „Atsitiktinai, Baltazarai“ („Au hasard Balthazar“) idėja. Filme pasitelkus per rankas keliaujančią personažą – asiliuką Baltazarą – atskleidžiamos jo šeiminių vertybės, charakteris, rutuliojamas veiksmas ir fabula. Panašioje situacijoje šioje videomeno parodoje atsiduria *vieta*. Dažnai šiai iš esmės pasyviai aplinkybei gyvybę mūsų sąmonėje suteikia su ja susijusi atmintis: istorija, įvykiai, prisiminimai ar nuoskaudos.

Parodoje eksponuojami nuo 1995 iki 2009 m. (t.y. veik visu Nepriklausomybės laikotarpiu) sukurti videodarbai, atstovaujantys skirtingoms menininkų kartoms, o tai reiškia skirtingą požiūrį. Didelių technologinių videomeno laimėjimų šioje parodoje tikrai neišvysite, nes parodos kura-

toriai žaidžia konceptualaus turinio korta. Dokumentinio žanro kūriniuose daugiausia eskaluojama posovietinės vietos, kaip savotiško relikto šiandienos pasaulyje, idėja. Pagirtina, kad kuratorės nepasiklydo gana plačiame vietas apibrėžties konstrukte, ypač šiuolaikinės informacinės visuomenės kontekste, ir sudėliojo vientisą darbų kolekciją, telkiančią dėmesį į vietas, kaip istorinės atminties, saugotoją ar turinio kūrėją. Vis dėlto parinkti kūriniai yra gana skirtingi. Galime išskirti ir keletą sužetinių linijų:

istorinės vietos ir jos funkcijos šiandienoje situacija; vietas ir atminties santykis; vietas ir saviidentifikacijos reikšmė. Daugelis kūrinių persmelkti ironiško žvilgsnio, socialinės kritikos kone tragikomiškiems savieigos procesams. Šias pozicijas dar labiau sustiprina videofilmuose kaip aktyviai veikiantys personažai pasirodantys vietas gyventojai.

Lokalumas visuomet yra vaizduotės kūrinys, nes kuriant identitetą su-reikšminami vieni ar kiti geografinės vietovės ar jos kultūros elementai. Apie tai kalbama Rudolfo Levulio ir Giedrės Žickytės kūrinyje „Europa“ (2006 m.). Autoriai lankosi keturiuose Lietuvos kaimuose, pavadintuose garsiais Europos šalių ir miestų pavadinimais: Šveicarija, Paryžius, Venecija ir Londonas. Vietiniams gyventojams it gidams anglų kalba pasakojant apie savo gimtąsias vietas kuriama absurdiška ir saviironiška atmosfera. Operatoriaus kameros akivaizdoje jie tampa išdidžiais savo krašto ambasadoriais, akcentuojančiais didingą vietovardžių skambesį ir tarsi užmirštančiais, kad reprezentuoja vos 3 namų kaimą su 12 gyventojų.

Vietos ir žmogiškojo santykio į ją gaida skamba ir Kristinos Inčiūraitės 2007–2008 m. kūrinyje apie Mažeikius. Videofilme „Naftos miestas“ autorė kalbėdama su vietiniais gyventojais ir fiksuodama jiems, kaip socialinei struktūrai, reikšmingus objektus – turgų, čiuožyklą, – tiria miesto egzistencijos pamatus. „Jei nebūtų „Mažeikių naftos“ – nebūtų ir Mažeikių“, – teigia viena iš respondentų. Tai, kad, anot antropologų Paulo Kennedy ir Victorio Roudometofo, „individai patys yra linkę

vietas pripildyti tam tikrų reikšmių, t.y. paversti sau reikšmingomis“, kalbama ir Gintarės Rakickaitės darbe „Parkas“ (2009 m.) apie Kauno Vytauto parke išlikusias sovietines karuseles. Žvelgiant į kelių parko darbuotojų kruopščiai prižiūrimus pramoginius įrenginius bei dirbtinai kuriamas šventes vos keliems „užsimiršusiems“ parko lankytojams, pasijunti besąs nerealoje Lewiso Carrollo pasakos „Alisa stebuklų šalyje“ erdvėje.

Apie buvusios didybės mirtį užsimena ir romantiškas saulėlydžio horizontas Dariaus Žiūros videofilme „Hotel Lietuva“ (2001 m.). Nuo renovacijai uždaryto sovietmečiu garsaus viešbučio stogo kamera žvelgia į Vilniaus panoramą leidžiantis saulei. Kintant politinėms santvarkoms ir socialinėms patirtims, nekinta tik gamtos ciklai. Nuosekliai kartodamiesi jie peržengia, anot sociologo M. Rodmano, „kultūrinėse ir socialinėse praktikoje sukonstruotos vietas“ tapatybę.

Turistinių vietovių prasmę kvestionuojama Gintaro Šepučio bei Lauros Stasiulytės darbuose. Tačiau G. Šeputis 1995 m. sukurtame darbe „Karlo V talismanas“ istorinę vietą šaržuotai pristato jos dabartinio panaudojimo kontekste, o L. Stasiulytė pašaipiai žvelgia į šiuolaikinės rinkodaros bandymus dirbtinai kurti patrauklią vietą

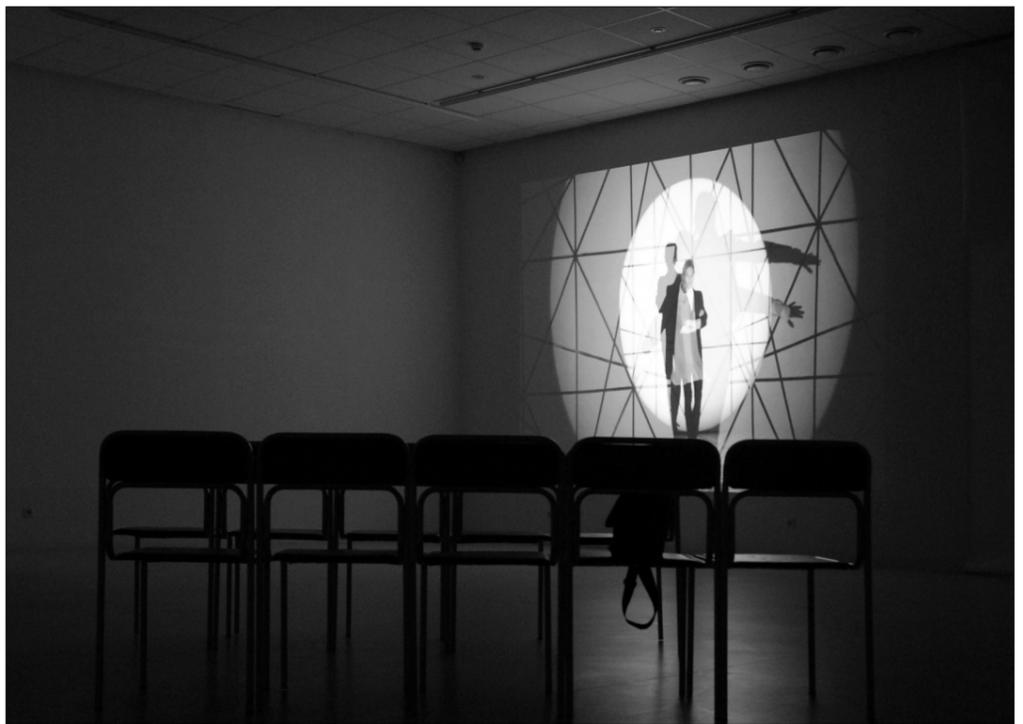
Paulina Eglė Pukytė. Kadras iš filmo „Mergaitė su kriaušėmis“. 2004 m.

aplinkos reminiscenciją kuria Paulina Eglė Pukytė kūrinyje „Mergaitė su kriaušėmis“ (2004 m.). Iš žiūrovo žvilgsnio perspektyvos fiksuodama pasivaikščiavimą po namus autorė suasmensina vaizdą, pakviesdama žiūrovą tapti filmo dalyviu. Kelis kartus perdažytos grindys ir durys, klijuotė ant stalo, takeliai prie durų, tapetai, baldai ir kt. atributai tampa faktiniais atminties gairiniais. Atminties, kuri stojimo į ES metais vis dar autentiškai išgyvenama...

Istorinės atminties temą plėtoja ir Laura Garbštienė kūrinyje „Erelis“

& Co darbas „Raidyno pamoka“ (2009 m.). Įspūdingame, architektūriškai griežtame ir geometriškai tvarkingame videofilme ataidi dirbtinai atkuriamas ankstyvųjų muzikos klipų estetika, *Vogue* šokio egiptietiška robotinė stilistika. Kūrinyje pasitelkus menines priemones (muziką, šokį, architektūrą ir kostiumus) bei vietas ir žmogaus santykį naujai rekonstruojama konkrečių dešimtmečių atmosfera.

Reikia pasakyti, kad parodos koncepcija išlaiko tolygumą. Galima pagrįsti kuratorės už puikiai paruoštą parodos turinį. Akivaizdu, kad vykstant

Parodos „Atsitiktinai, Baltazarai“ ekspozicijos fragmentas

D. GAMBICKAITĖS NUOTĖ.

užsienio piliečiams. Videofilme „Atplaukiantis laivas“ (2007 m.) daugiau eklektikos ir chaoso (kruizinių laivų terminale besiblaškančius turistus linksmina folkloro kolektyvai, gyvosios skulptūros *à la Venice*, iš „Disneilendo“ ištrūkę persirengę delfinai), nei patrauklios šalies ir miesto reprezentacijos. Tai savotiškas grįžimas į Nepriklausomybės pradžią, kai visaip stengėms įtikti užsieniečiams. Tačiau šiandieninėje aplinkoje toks pataikavimas atrodo kaip tragikomiška, o ne rinkos principais paremta strategija.

Tipiškos, iki skausmo atpažįstamos sovietmečio gyvenamosios

(2008 m.). Stovėdama priešais pačių vokiečių jau užmirštą erelio formos paminklą Vorpsvede, Vokietijoje, autorė dainuoja populiarias 7–8-ojo dešimtmečių dainas ir šoka. Tokiu būdu savotiškai interpretuoja tikrąją paminklo (statyto 1915 m. kaip Vokietijos pergalės simbolio, bet 1922 m. inauguruoto kaip paminklo I pasaulinio karo aukoms) prasmę ir vietinį turinį.

Visos parodos ekspozicijoje išsiskiria 10-ojo dešimtmečio muzikos ir šokio istorijos renesansu dvelkiantis jungtinis „Coro Collective“ (Eglė ir Goda Budvydytės, Ieva Misevičiūtė

globalizacijai, žmonėms nomadiškai migruojant, o pasauliui persipildžius informacijos, „vieta, kaip pastovumo inkaras, praranda savo vaidmenį“ (E. Anderson). Kviesčiau kuratorės pratęsti šio reiškinio tyrinėjimus atsigręžiant kad ir į šiuolaikinėje antropologijoje vartojamą „įvietinimo“ arba „iteritorinimo“ sąvoką.

Paroda veikia iki balandžio 24 d.

Klaipėdos kultūrų komunikacijų centro parodų rūmai (Aukštoji g. 1 / Didžioji Vandens g. 2, Klaipėda) dirba trečiadienį–šeštadienį 11–19 val.

Valstybė keičia tik drabužius

Sergejus Ursuliakas apie būsimą serialą

Rusijos televizija „Rossija“ pradėjo kurti 12 serijų televizijos filmą pagal vieną svarbiausių XX a. knygų – Vasilijaus Grossmano romaną „Gyvenimas ir likimas“. Režisierius Sergejus Ursuliakas (g. 1958) sukūrė originalius filmus „Rusiškas regtamas“, „Vasaros žmonės“, „Rašinos Pergalės dienos“, „Užrašai iš mirusiųjų namų“, bet žiūrovams jis geriau žinomas kaip populiarių serialų „Likvidacija“ ir „Isajevus“ autorius. Apie naują projektą su juo kalbėjosi kino kritikas Andrejus Archangelskis. „Ogoniok“ žurnale vasarį išspausdintą pokalbį pateikiame sutrumpintą.

Anksčiau kurti Jūsų serialai „Likvidacija“, „Isajevus“ – tiesiog vaidybiniai filmai. Dabar laukia epas, politika, milžiniški mastai. Kaip tam pasiryzote?

Taip, vaidybinio kino erdvėje jaučiuosi laisviau. Filmuoti „Gyvenimą ir likimą“ sutikau ne iškart. Ko gero, dar niekad taip ilgai nesipriešinau. Romaną ir skaityti sunku, o ekranizuoti – dar sudėtingiau. Kilo klausimas: „Kas visa tai žiūrės?“ Bet paskui, pamatęs ir Eduardo Volodarskio parašytą scenarijų, ir didžiulį „Rossija“ norą, staiga supratau, kad mano pasipriešinimas atrodo juokingai. Kad atvirksčiai: ekranizuoti tokią prozą – didžiulė sėkmė.

Kas Jus labiau trikdė: ar tai, kad filmo niekas nežiūrės, ar sudėtinga, rimta būsimio filmo medžiaga?

Viena vertus, medžiagos rimtumas, kita vertus, kad ji jau ne sykį girdėta. Kai skaičiau romaną pirmą kartą, 9-ajame dešimtmetyje, tai buvo labai nauja. Dabar kiekviena romano temų – karas, represijos, Holokaustas, stalinizmas – atskirai jau ne kartą aprašyta ir įkūnyta ekrane, teatro scenoje. Bet svarbiausia, kad šiuolaikinio žiūrovo lygis neatitinka Grossmano romano masto. Tarsi per radijo „Šanson“ koncertą į sceną išėitę vedėjas ir praneštų: „Skrabiškas. Ekstazės poema.“ Reakcija greičiausiai būtų: „Dink iš scenos, bjaurybė.“ Štai šito aš ir bijau labiausiai. Kalbu ne apie savo darbo, bet apie ekranizuojamos literatūros lygį ir potencialią reakciją. Taip, man neramu. Gali sukurti profesionaliu požiūriu nuostabų darbą, bet jei serialą rodo televizija, ji turi žiūrėti žiūrovai. Kitaip apskritai nėra prasmės imtis darbo.

Kas aktualaus išliko Grossmano romane?

Pagrindinė romano tema – žmogaus ir valstybės konfliktas, manau, mums visada bus aktualus. Todėl, kad mūsų valstybė, keisdama drabužius, iš esmės išlieka tokia pati. Nežinau, ar tai būdinga tik rusiškai erdvei, ar bet kuriai valstybei, bet pas mus mažai kas pasikeitė. Suprantu, kad kai kurios Grossmano svajonės (jis labai daug kalba apie laisvę) – tai žmogaus, gyvenančio visiškai nelaisvėje, svajonės. Bet konklagerio

sąlygomis tavo jutimai vienokie, o kai tu, kaip mes dabar, atsidūrei pataisos darbų kolonijoje – gyvenvietėje, – jau kitokie. Pavyzdžiui, man vis dažniau kyla mintis, kad nesugebant būti laisvam, laisvė pavirsta nelaisve.

Dažniausiai apie romaną sakoma, kad jame lyginamos Stalino ir Hitlerio sistemos. Prisimenama nacio frazė, išarta sovietų politiniam darbuotojui: „Mes – jūsų mokiniai.“ Ar tai bus akcentuojama filme?

Romanas ne toks žinomas, kaip kad esame linkę manyti. 1987 m. jį perskaitė visi, kas galėjo, susižavėjo, o vėliau, manau, mažai kas skaitė dar kartą. Beje, skaityti antrą kartą romaną sunku. Tai potencialiai didis romanas. Tragišką vaidmenį ir vėl suvaidino valstybė, kai 7-ajame dešimtmetyje romaną konfiskavo ir neleido jo užbaigti. Jei Grossmanas būtų turėjęs tokią galimybę, manau, jis būtų perrašęs jį ne vieną kartą, kaip Tolstojus vienuolika kartų perrašė „Karą ir taiką“. Bet rezultatas tas, kad yra kūriny, kuriame tas pats personažas vadinamas keliais vardais, todėl romaną reikia tikslinti. Žinoma, prisideda ir tai, kad televizijos formatus reikalauja tam tikrų supaprastinimų. Romano patosas išliks, bet apie kai ką seriale bus tik užsiminta, o ne pasakyta tiesiai. Apie tai kalbėti sunku. Jaučiuosi lyg vakar pastojusi moteris, turinti kalbėti apie tai, kur dirbs jos berniukas. Aš pats dar ne visai žinau, kas bus. Nežinau, ar man pavyks išsaugoti gilumą. Turint omenyje šiuolaikinio žiūrovo lūkesčius, bijau, kad netekčiau bus.

Grossmano romane pasakojimas koncentruojamas aplink Stalingrado mūšį. Pavyzdžiui, režisierius Levas Dodinas savo spektaklyje akcentavo mokslininko Štrumo šeimos gyvenimą. Ką Jūs pabrėšite?

Scenarijus maždaug 70 procentų atitinka knygą. Žinoma, bus įvykių viršenybė. Ir Stalingradas užims daug vietos. Būtinai išsaugosime Ženios Šapošnikovos ir pulkininko Novikovo meilės liniją. Bet visai neliks vokiečių konklagerio. Mes sau negalime leisti visų pasakojimo linijų, jų romane be galo daug. Bus politinio darbuotojo Krymovo, Štrumo likimai. Dar nežinau kaip, bet tikrai bus Štrumo motinos atsisveikinimo laiškas iš geto.

Kai kurie istorikai, kad ir Markas Soloninas, teigia, kad buvo du karai: iki Stalingrado, kai kariauti už sovietų valdžią nenorėjo niekas, ir vėliau, kai kone visi norėjo suvesti savo asmenines sąskaitas su Hitleriu ir jau kariavo už save. Grossmano romane stebime šalį šio sąmonės lūžio akimirką: žmonės masiškai liaujasi melavę sau ir kitiems, liaujasi bijoję tiesos.

Man regis, Grossmano, kaip ir Tolstojaus, romane yra neišsakytų minčių apie tai, kad egzistuoja viršininkų ir kareivių karas. Labai dažnai tai du skirtingi karai, Stalingrade tai buvo ypač akivaizdu. Ten apskritai

„Gyvenimas ir likimas“

dažnai neaišku kas vyko. Daug svarbių dalykų atsitiko nepaisant visų strategijų, planų, žemėlapių, tai buvo grynas didvyriškumas, sėkmė ar atsitiktinumas. Stalingradas – tai kareivių karas. Kai mūšis laimimas ne strategiškai, o tiesiog todėl, kad štai tokie žmonės atsidūrė toje vietoje ir viską atlaikė. Viršininkai tokiose situacijose dažniausiai tik trukdo. Būtų gerai, jei jų nebūtų visai.

Štrumą vaidins Sergejus Makoveckis. Tokių tarp tiesos ir pareigos besiblaškančių inteligentų jis suvaidino jau dešimtis. Jūsų filmuose taip pat. Nebijote pasikartojimų?

Ne. Mano filmuose Makoveckis vaidino daug ir niekad nesikartojė. Jo prigimtis tokia, kad, pavyzdžiui, jam būtų sunku suvaidinti sumo kovotoją. Bet kuriuo atveju jis vaidins susidėjusios sąmonės, maištingos sielos žmogų. Aktoriaus uždavinys – rasti naujas spalvas. Jo diapazonas nepaprastai platus. Manau, rasime naujas galimybes.

Pernai savo Stalingradą parodė Nikita Michalkovas. Fiodoras Bondarčiukas filmuoja „Stalingradą“. Jūs filmuosite savo. Beje, kaip dabar filmuojami mūšiai? Natūroje ar paviljone? Jūsų filmo kadruose bus „tikras“ karas ar tai jau nebus svarbu?

Žinoma, svarbu. Be abejo, filmuosime natūroje. Kai ką pripiešime, nes visaverčių batalinių scenų neįveiksime. Tai nebus Sergejaus Bondarčiuko „Karas ir taika“ ar Jurijaus Ozerovo „Išlaisvinimas“. Mūsų kitokie uždaviniai. Mes pasistengsime būti tikroviški rodydami lokalų karą. Tikroviškesni nei, tarkime, filmuose „Likvidacija“ ar „Isajevus“. Ten aš sau galėjau leisti tam tikrą laisvę, čia – negaliu. Pasikviesime konsultantų. Jie mus neleis daryti grubių klaidų.

Be Štrumo, kas dar bus pagrindiniai personažai?

Romane sunku suprasti perėjimo nuo vieno herojaus prie kito logiką.

Mes iš pradžių bandėme tuos perėjimus pateisinti, bet paskui nusprendėme, kad nereikia prigalvoti to, ko nėra romane. Bus Štrumas, Krymovas, Novikovas. Ir dar bus vienas herojus – majoras Beriozkinas.

Kas jis?

Grossmano romane yra toks personažas, vienas Stalingrado didvyrių. Volodarskis jį prikūrė. Panašus į Lokotkovą, kurį Aleksejaus Germano filme „Patikrinimas keliuose“ suvaidino Rolanas Bykovas. Tokia menko rango karo materija. Bet Štrumas dar turi žmoną Liudmilą, yra jos sūnus (pas mus jis sujungtas su romano sūnėnu), Novikovo mylimoji Ženia. Yra Štrumo draugė Marija Ivanovna Sokolova... Novikovą vaidins Jevgenijus Diatlovas, aktorius iš Sankt Peterburgo, Krymovą – Aleksandras Balujevas. Tris pagrindinius moterų vaidmenis vaidins Lika Nifontova, Polina Agurejeva ir man nauja aktorė Anna Michalkova.

O ką ji vaidins?

Mariją Ivanovną, Štrumo meilę. Neseniai vyko pirmieji filmavimai, turiu pasakyti, kad esu labai ja patenkintas. Daugiausia seriale vaidina nelabai žinomi aktoriai. Kai iš kiekvieno apkaso žiūri Sovietų Sąjungos liaudies artistas, žiūrovui kyla maskarado įspūdis.

O Stalinas bus?

Ne, nenoriu. Bus balsas už kadro.

Jums Štrumas – nugalėtojas ar auka?

Žinote, viena vertus, jie visi – nugalėtojai, kita vertus – aukos. Labiau aukos. Pagrindinė mano serialo spalva bus užuojauta.

Kiek užtruks filmavimas?

Tokiais atvejais atsakoma: „Iki mirties.“ Bus du filmavimo etapai: nuo sausio iki birželio ir nuo rugsėjo iki gruodžio. Kuriamės krisiu, nežinau. Bet kol kas filmuojame. Dalį filmuosime Samaroje, nes Štrumo šeima

evakuojasi į Kuibyševą. Samara, sakyčiau, palieka miesto, kuriame ką tik pasibaigė karas, įspūdis... Tikiuosi, tai mums palengvins filmavimą. Maskvos epizodai filmuojami stebuklingai išlikusiose Maskvos gatvėse. Visa kita rinksime po gabalėlį.

O Volggrade ar filmuosite?

Ne. Ten aplankiau muziejus, kovinės šlovės vietas. Suprantama, kad iš Stalingrado ten neliko nieko. Iki tol nekūriau jokio karinio filmo, todėl tai man bus sunkiausia filmavimo dalis. Du žmonės kambaryje – man įprasta. Du žmonės apkase – visai kas kita.

Kuo išsiskiria karinis filmas, kuo jis specifiškas?

Karo filmavimai susiję su technologijų gausa. Pralėkė kulka – turi likti pėdsakas. Pistoletas garsas ne toks kaip automato. Raketa turi pakilti į dangų. Bet vos tik surinki: „Filmuojam!“, viskas sustoja. Baisiausia – eikvoti jėgas tam pačiam. Pridėkite dar sniegą, purvą, lietu. Kaip Stalingrade.

O kur visa tai filmuosite?

Dalį – prie Jaroslavlio, dalį – prie Riazanės. Kai ką dar netoli Peterburgo, Smolensko. Reikia atiduoti pagarbos duoklę „Rossija“ televizijai: ji prisiėmė milžinišką krūvį, mane stebina toks užsispyrimas.

Televizijos vadovai paprasčiausiai supranta, kad norint patraukti reiklesnę ir pažangesnę auditoriją būtinas sudėtingesnis turinys.

Kaip suprantu, televizijos auditorija išlieka ta pati. Jei, tarkime, tuo metu, kai viena televizija rodo serialą „Baltoji gvardija“, kitas kanalas rody serialą „Ji nėščia 3“ arba kokį nors kitą niekalą, sudėtingesnis filmas bemat pralaimės reitingus. Bet tai, kad televizijos, bent jau „Rossija“, nori kažką keisti, mane žavi.

PARENGĖ KORA ROČKIENĖ

Kūnų rijikai Lietuvoje

Krėsle prie televizoriaus

Vokiečių režisierius Oliveris Hirschbiegelis išgarsėjo filmu „Eksperimentas“, kuriame atkūrė garsų psichologinį eksperimentą. Jo dalyviai buvo padalyti į kalinius ir prižiūrėtojus. Vykstant eksperimentui, prižiūrėtojai darėsi vis žiauresni. Galima sakyti, kad psichologiniai personažų pokyčiai ekstremaliose situacijose – viena iš kito Hirschbiegelio filmo „Trečiojo reicho žlugimas“ temų. Žinomas, neurotiškas, kenčiantis Bruno Ganz'o Hitleris ne vienam žiūrovui (tarp jų ir man) pasirodė nepriimtinas, bet žinia, kad Hirschbiegelis pakviestas į Holivudą kurti dar vieno filmo apie kūnų grobikus, nenustebino. Juk ateiviai iš kosmoso, bandantys užkariauti Žemę ir naktį įsiskverbiantys į miegančių žmonių kūnus, puikiai tinka pasvarstymams apie grėsmę, kuria neša totalitarinės ideologijos. Hirschbiegelio filme „Invazija“ (LNK, 17 d. 22 val.) toks kūnų grobikas visai ne joks zombis. Po to, kai toks padaras apsigyvena svetimame kūne, žmogus atrodo taip, kaip visada, tik jau nebėra savimi. Tokie asmenys pasyvūs, nesugeba nerimauti, patirti aistrų, yra viskuo patenkinti, nenori kištis į pasaulio reikalus ir abejingai stebi aplink įsigalintų blogį. Tokiam užgrobtam kūnui svarbiausia yra išsaugoti savo kailį, bet kartu ir sunaikinti kiekvieną, kuris nėra toks, kaip jis.

Režisierius nedviprasmiškai leidžia suprasti, kas bus, jei pasiduosime abejingumo epidemijai. Žinau, kad tai nuskambės banaliai, bet „Invazijos“ kūnų rijikai, deja, labiau primena kai kuriuos lietuvių politikus, pasisakančius prieš homoseksualus ar Lietuvos lenkus, ir nežinomą (bent jau man) blondinę, kuri gana prastai vaidina politologę ir jau ne pirmą sekmadienį LNK svarbiausių

savaitės įvykių apžvalgoje bando sužadinti neapykantą, mano galva, teisėtiems Vilnijos lenkų reikalavimams. Kūnų rijikai jau seniai įsikūrė lietuvių žiniasklaidoje ir politikoje, todėl, matyt, jie jau nieko nestebina. Užtat „Invazijoje“ galima pasigrožėti Nicole Kidman ir Danielio Craigo duetu.

Kitaip žmonių kūnus ir jų valgytą rodo didis kino intelektualas Peteris Greenaway'us. LNK šiąnakt (15 d. 01.25) primins vieną garsiausių jo 9-ojo dešimtmečio filmų – „Virėją, vagį, jo žmoną ir jos meiluzį“ (1989). Pamenu, kažkada iš filmo mokiausi postmodernistinio kino ypatybių. Pats režisierius jas apibrėžia taip: „Pasakojamos istorijos modelis yra klasikinė keršto tragedija, bet filme akcentuojamos žmogaus kūno funkcijos: valgyti, gerti, tuštintis, santykiuoti, raugėti, vėmti, apsinuoginti, kraujuoti... Pavadinimas nusako intrigą: keturi filmo personažai formuoja amžiną meilės trikampį ir autsailerį virėją. Filmas sukasi aplink vagį – tobulą piktadarių įsikūnijimą. Jis neturi jokių kitų savybių, tik tą vienintelę.“ Pagrindinį moters vaidmenį suvaidino nuostabi Helen Mirren, jos partneriai – Richardas Bohringer, Timas Rothas, Michaelas Gambonas.

Mary Harron „Nuodėmingoji Betė Peidž“ (LTV, 17 d. 22.15) primins seksualinės revoliucijos apyaušrį ir garsiausių sadomazochistinių žurnalų *pin-up girl* bei 6-ojo dešimtmečio erotinių filmų ikoną Bettie Page (1923–2008), vėliau tapusią komiksų ir populiariosios kultūros personažu ir iki šiol maitinančią ne vieną mados kūrėją ar žvaigždės įvaizdį. Karjerą Bettie Page baigė 1958 m., būdama trisdešimt penkerių. Ji nesileido

fotografuojama ir nedavė interviu. Netrukus vėl grįžo mokytojauti, trumpam ištekėjo ir ilgam tapo religine fanatike. 1972 m. Page buvo suimta už tai, kad vaikščiojo apsiginklavusi pistoletu ir skelbė didžią Dievo rūstybę. Vėliau ji ne kartą gydėsi psichiatrijos klinikoje. 1992 m. psichiatrai nusprendė, kad Page išsigydė nuo polinkio į religinę prievartą ir fanatizmą. Atsiprašau už įkyrumą, bet gražuolės rūstybės sekėjų rastume ir tarp lietuvių politikų, todėl ir šis filmas man atrodo pamokomas bei aktualus. Juolab kad ir aktorės gerbėjai teberašo laiškus Bettie Page internetiniame puslapyje, tarsi ji vis dar būtų gyva.

Filmas rodo palyginti trumpą Bettie Page erotinės žvaigždės karjeros laikotarpį, kai iš vargingos ir religingos šeimos kilusi jauna mokytoja 1949 m. atvyksta į Niujorką siekti kino aktorės karjeros. Ji labai religinga. Dieną Bettie mokosi aktorių mokykloje, vakarais pozuoja fotografams mėgėjams. Ji lengvai persikūniuja į „tamsiųjų geidulių deivę“. Honorarai leidžia jauni aktorei gyventi palyginti pasiturinčiai. 1955 m. Bettie buvo pakviesta į Amerikos senato komisiją liudyti apie vadinamųjų pornografinių žurnalų įtaką jaunesiems nusikaltėliams. Ši apklausa ir yra filmo siužeto katalizatorius.

Samo Mendeso „Nerimo dienos“ (TV3, 16 d. 23.20) taip pat perkels į 6-ojo dešimtmečio Ameriką. Frenkas (Leonardo DiCaprio) ir Eipril (Kate Winslet) – ypatinga pora. Jie siekia puoselėti savo talentą bei idėjas ir yra įsitikinę, kad santuoka nesužlugdys abiejų nepriklausomybės. Jie prisiekia niekad nepasiduoti priemiesčių gyvenimo inercijai ir nepatekti į socialinių konvencijų spąstus. Originalus ir filmo, ir

kultinio Richardo Yateso romano, pagal kurį sukurtos „Nerimo dienos“, pavadinimas simboliškas – „Revolutionary Road“. Yatesas jį aiškino taip: „Norėjau parodyti, kad 1776 m. revoliucijos kelias 6-ajame dešimtmetyje ėmė labiau priminti akligatvį“. Taip vadinasi ir gatvė, kurioje stovi naujas poros namas.

Tačiau pamažu ir iš pradžių nepasitebimai Frenkas ir Eipril tampa būtent tokie, kokie nenorėjo būti. Eiline šeima, praradusia savo svajones ir iliuzijas. Garsia aktore taip ir neta-

draugais. Juos jungia bendras kultūrinis projektas – mokamas tinklalapis, siūlantis „nuogas“ mėgstamų aktorių scenas. Viename vakarėlyje Beną „pakabina“ karjerą televizijoje sparčiai daranti gražuolė Alison (Katherine Heigl). Bet istorija nesibaigia kitą rytą. Po aštuonių savaitių Alison supranta, kad yra nėščia...

Vis dar pasiilgstantiems europietiško kino *BTV (21 d.21 val.)* parodys Arielio Zeitouno kriminalinę dramą „Paskutinė gauja“ (2006). Tai pasakojimas apie neišskiriamus draugus,

„Nerimo dienos“

pusi Eipril iš paskutiniųjų puoselėja svajones, net bando pradėti naują gyvenimą Paryžiuje... Mendeso filmas – tai ir bandymas suprasti, kodėl du vienas kitą mylintys žmonės paprasčiausiai nesugeba būti kartu.

Amerikiečių moralės permainas po seksualinės revoliucijos liudija Juddo Apatow filmas „Užkibo“ (LNK, šįvakar, 15 d. 22.45). Filmo herojus Benas (Seth Rogen) laimingai leidžia savo dienas su keturiais

kurie iš pradžių plėšia mažus bankus, bet vėliau – ir didžiuosius Paryžiaus. Gaujai ilgai pavyksta išvengti kraujo ir žaisti pavojingus žaidimus su policija. Filmą įkvėpė viena bankų plėšikų gauja, kuri 1981–1986 m. apiplėšė per trisdešimt bankų. Vėliau vagys tvirtino, esą taip jie kovojo prieš kapitalizmą.

Jūsų –
JONAS ŪBIS

Nauji filmai

Naujas optimistiškas pasaulis

Duncanas Jonesas „Išėities kodas“ („Source Code“, JAV, Prancūzija, 2011) prasideda kaip ir visi panašūs filmai apie amneziją. Karininkas Kulteris Stivensas atsibunda važiuojančiame traukinyje ir, regis, jį čia visi pažįsta, bent jau priešais sėdinti mergina. Bandymas išsiaiškinti neduoda naudos. Į Kulterį reaguojama kaip į psichiškai nestabilią asmenį. Netrukus Kulteris sugrąžinamas į kitą tikrovę – greičiausiai tai yra karinė bazė – ir pamažu pradeda aiškėti jo istorija. Karininkas sužino, kad jis nebėra Afganistane, kad vykdo specialią misiją. Važiuojančiame į Čikagą traukinyje sprogo bomba, visi keleiviai žuvo. Kulterio misija – atsidurti vienos aukos kūne ir pabandyti išsiaiškinti, kas padėjo bombą. Po kurio laiko situacija tampa dar sudėtingesnė. Bombų yra ne viena, Čikagai gresia atominio užtaiso sprogimas. Kulteris turi miestą išgelbėti. Ir, matyt, nė vienas iš filmo žiūrovų nuo pat pradžių neabejoja, kad tai jam pavyks.

Duncanas Jonesas (Davido Bowie sūnus, nemėgstantis apie tai skelbti

viešai) sukūrė dar vieną filmą, kurio veiksmas vyksta atmintyje, psichikoje, prisiminimuose. Nuo Christopherio Nolano „Memento“ praėjo pakankamai daug laiko, kad žiūrovai išmuktų tokių filmų žaidimų taisykles, todėl bandymai filmo recenzijose ar anotacijose nuslėpti vadinamuosius netikėtumo elementus kartais atrodo juokingi, nes panašių filmų pasikartojimai yra akivaizdūs.

Jonesas tą pasikartojimą dar parodys, priversdamas Jake'ą nuolat

grįžti į paskutines aštuonias minutes prieš bombos sproginimą. Labai norint čia galima išvengti įdomų formalų eksperimentą – filmo veiksmas apima vis tas pačias aštuonias minutes, kurios nuolat keičiasi, priklausomai nuo to, kaip situaciją ir save suvokia Kulteris. Bet ši galimybė, man regis, taip ir liko neišnaudota, nes formalūs eksperimentai su ribotu laiku ir dar labiau apribota erdve (važiuojantis traukinys ir Kulterio išvaizduojama ankšta kapsulė, kurioje yra jo

tikrasis kūnas) po truputį vis labiau užgožia patriotinės deklaracijos apie pasaulio gerumą tėvynei ir tradiciškas susitaikymo su tėvu motyvas bei netikėtai pabudusi Kulterio meilė priešais sėdinčiai merginai (Michelle Monaghan). Būtent ją Kulteris ir nusprendžia išgelbėti, nepaisydamas galutinio savo misijos tikslo.

Kartais gali pasirodyti, kad ir filmo kūrėjai patys ima nebeskirti, kur prasideda ir baigiasi virtuali istorija ir kokią galią ją reguliuoti turi nuolat su Kulteriu bendraujantys karininkė Gudvin (Vera Farmiga) puikiai kuria vaidmenį, susidedantį beveik tik iš stambių planų bei jos viršininkas. Jeffrey Wrightas vaidina tradicišką fanatišką mokslininką, kuriam jo eksperimentas svarbesnis už žmogiškumą. Tradiciškas ir teroristas – jį veda idėja sugriauti pasaulį ir pastatyti ant jo griuvėsių visiškai naują. Kažkur girdėta, tiesa? Bet vieniša, liūdnų akių Gudvin kupina motiniškos užuojautos eksperimente įkaltintam nemirtingam Kulteriui. Ji leis jam įgyvendinti paskutinį troškimą.

Taip pasakojime atsiras motyvas, kuris kartojasi jau ne viename

paskutinių metų amerikiečių filme. Nolano „Pradžioje“, George'o Nolfi „Likimo ekspertuose“ jau matėme personažus, kurie iš visų jėgų bando pakeisti likimą.

Nežinau, kodėl amerikiečių kinematografininkai taip aktyviai diskutuoja su prieš penkis dešimtmečius tokiais populiariais egzistencialistais, net ir filmuose (pvz., Jeano Delannoy 1947 m. pagal Jeano-Paulio Sartre'o romaną „Žaidimas prasideda“ sukurta filme, kur personažai susitinka Anapilyje, gauna 24 valandas, kad grįžtų į Žemę ir pakeistų savo likimus, bet nieko negali padaryti) teigusiais, kad žmogus nieko negali pakeisti. Tačiau seniai nemačiau tokio optimistiško filmo kaip „Išėities kodas“. Kai prieš du mėnesius Afganistane žuvusio amerikiečių karininko lavonas, kurio smegenų dalis vis dar tebefunkcionuoja, sugeba vykdyti specialią misiją, kurią pats jos herojus kukliai pavadina „pasaulio gelbėjimu“, gali tik nulenkti galvą prieš filmo kūrėjų tikėjimą šviesia ateitimi.

ŽIVILĖ PIPINYTĖ

Parodos

VILNIUS

Nacionalinė dailės galerija

Konstitucijos pr. 22
XX a. Lietuvos dailės ekspozicija
Stasio Eidrigevičiaus kūrybos paroda „Veidas ant kaukės“

Vilniaus paveikslų galerija

Didžioji g. 4
Chodkevičių rūmų klasicistiniai interjerai
Lietuvos dailė XVI–XIX a.
Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai
Paroda „XX amžiaus romantikas Vaclovas Kosciūška (1911–1984)“

Radvilų rūmai

Vilniaus g. 22
Paroda „Leonas Lagauskas. Estampai. Piešiniai. 1954–2009 metų kūryba“

Taikomosios dailės muziejus

Arsenalų g. 3 A
Mados paroda „Art Deco stilius (1918–1939)“ iš Aleksandro Vasiljevo kolekcijos
Paroda „Karalienės Viktorijos laikų moda 1830–1900 m.“ iš Aleksandro Vasiljevo kolekcijos
Paroda „Gotika. Renesansas. Barokas – Valdovų rūmų interjero vertybės“
Paroda „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų radiniai“

Lietuvos nacionalinis muziejus

Naujasis arsenalas
Arsenalų g. 1
Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorija
Lietuva carų valdžioje
Lietuvos valstiečių buities kultūra
Kryždirbystė
Paroda „Lietuvos Sentikių bažnyčia 300 metų“
Paroda „Kazio ir Gabrielės Varnelių dovana“

Senasis arsenalas

Arsenalų g. 3
Lietuvos proistorė
Kazio Varnelio namai-muziejus
Didžioji g. 26
K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija
Lankymas antradienį – šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 1644

Bažnytinio paveldo muziejus

Šv. Mykolo g. 9
Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija
Paroda „Vilniaus bernardinės: kasdienybė ir šventės. Archeologinių tyrinėjimų medžiaga“

Šiuolaikinio meno centras

Vokiečių g. 2
Makoto Aida paroda „Diena ir naktis“
nuo 15 d. – Diane Arbus: retrospektyva spaudoje, 1960–1971“

„Lietuvos aido“ galerija

Žemaitijos g. 11
iki 19 d. – Jūratės Bogdavičiūtės tapyba

LDS galerija „Kairė–dešinė“

Latakų g. 3
iki 23 d. – švedų grafikos meno paroda
Monikos Furmanavičiūtės kūrybos paroda „NuoDĖMĖ ir atPIRKIMAS“

„Arkos“ galerija

Aušros Vartų g. 7
iki 23 d. – Lino Katino paroda „Lietuviški ženklai“
Algirdo Šiekštelės tapybos paroda
iki 22 d. – Ouka Leele (Ispanija) fotografijų paroda „Transgresinė utopija“

„Titaniko“ ekspozicijų salės

Maironio g. 3
Skulptoriaus Adomo Raudžio-Samogits retrospektyvinė paroda „Jėgos ir įtampos“
nuo 15 d. – jaunųjų Prancūzijos menininkų tapybos paroda „D'après la ruine“ („Iš griuvėsių“)

Vilniaus fotografijos galerija

Stiklių g. 4
iki 23 d. – Romano Dritso (Latvija) fotografijos paroda „Preliudija“

Šv. Jono gatvės galerija

Šv. Jono g. 11
Paroda „Metų skulptūra“

Auksakalių gildijos galerija „Meno niša“

J. Basanavičiaus g. 1/13
Eugenijaus Antano Cukermano paroda

Teatro, muzikos ir kino muziejus

Vilniaus g. 41
Virgio Rusecko tapybos darbų paroda

Marijos ir Jurgio Šlapelių muziejus

Pilies g. 40
nuo 15 d. – Filomemos Linčiūtės-Vaitiekūnienės tapybos paroda „Medžiai ir bokštai“

„AV17 galerija“

Aušros Vartų g. 17
Andriaus Ermino skulptūros paroda „Linija mėlyna“

Savicko paveikslų galerija

Trakų g. 7
nuo 15 d. – Viktoro Binkio tapybos paroda „Tiesiog džiaugsmas. Peizažai. Natūrmortai“

Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos parodų salė

Šv. Jono g. 11
Agnės Juršytės tapyba

Studija-galerija „D'Arijaus papuošalai“

Dominikonų g. 7/20
Jurgitos Braziūnienės paroda „Mumrikai“

„Juškus Gallery“

Barboros Radvilaitės g. 6 b
Stasio Juškaus tapybos darbų paroda „Garso varpas“

Galerija „ARgenTum“

Latakų g. 2
iki 24 d. – Aurelijos Šimkutės mažosios plastikos paroda „Žemė žmonių planeta“

VDA tekstilės galerija-dirbtuvė „Artifex“

Gaono g. 1
Paroda „Monologai“ (ciklo „Sugrįžimai“ pirmoji dalis)

Galerija „Actus magnus“

Pilies g. 36-44
iki 22 d. – Jurgitos Jasinskaitės keramikos paroda „Talpyklos“

„Domus“ galerija

Lukšio g. 32
nuo 15 d. – taikomiosios dailės paroda „Menas namams“
iki 18 d. – Juozo Pranckevičiaus tapyba

Vilniaus vaikų ir jaunimo meno galerija

Vilniaus g. 39/6
Paroda „Medis ir paukštis. Improvizacijos“

Galerija „Znad Wili“

Išganytojo g. 2 / Bokšto g. 4
nuo 15 d. – Simono Skrabulio paroda

Lietuvių kalbos institutas

P. Vileišio g. 5
Andriaus Giedrimo tapyba ir akvarelės

Lietuvos nacionalinis dramos teatras

Gedimino pr. 4
Teodoro Kazimiero Valaičio tapyba

KAUNAS

M. Žilinsko dailės galerija

Nepriklausomybės a. 12
Raphaëlio Mognetti paroda „La lucidité est la blessure la plus rapprochée du soleil“ („Tikrovės šviesa yra artimiausia saulei žaizda“)
iki 17 d. – Tadeuszo Rolkes fotografijų paroda „Viskas yra fotografija“

Kauno paveikslų galerija

K. Donelaičio g. 16
Paroda „Menas + Menas bendrauti. Ekosfera“

Galerija „Meno parkas“

Rotušės a. 27
Lino Liandzbergio tapybos paroda „RGB liuminoforai +“
Tarptautinio projekto „FemLink“ videokoliažas „Trapumas“

Galerija „Auksu pjūvis“

K. Donelaičio g. 62 / V. Putvinskio g. 53
nuo 18 d. – Algimanto Stanislovo Kliaugos tapybos paroda

KLAIPĖDA

Lietuvos dailės muziejaus Prano Domšaičio galerija

Liepų g. 33
Prano Domšaičio tapybos ekspozicija
Genovaitės Kazokienės dovanotos kolekcijos paroda „Australijos ir Okeanijos tautų menas“

Dailės parodų rūmai

Aukštoji g. 1 / Didžioji Vandens g. 2
iki 24 d. – Mindaugo ir Neringos Bumblių instaliacija „Paskutinis tabu“
Videomeno paroda „Atsitiktiniai, Baltazarai“
KU MF Dailės katedros ir VDA Klaipėdos vizualiojo dizaino katedros studentų darbų paroda „Jungtis“

Kultūrų komunikacijų centras

Daržų g. 10 / Bažnyčių g. 4
Justinos Jasinevičiūtės darbų paroda „To be continued“

ŠIAULIAI

Galerija „Laiptai“

Žemaitės g. 83
Paroda „Paprasta pilnatvė“ (L. Katino, L.L. Katino, R. Martinėno, A. Skačkauskio, N. Saukienės, A. Savicko, M. Skudučio, R. Sližio, S. Teitelbaumo ir kt. kūryba)

Spektakliai

VILNIUS

Nacionalinis operos ir baletų teatras

16 d. 18.30 – L. Delibes „KOPELIJA“. Dir. – A. Šulčys
17 d. 12 val. – J. Tamulionio „BRUKNELĖ“. Dir. – A. Šulčys
19 d. 18.30 – A. Šenderovo „DEZDEMONA“. Dir. – R. Šervenikas
20 d. 18.30 – S. Prokofjevo „ROMEO IR DŽULJETA“. Dir. – R. Šervenikas
21 d. 18.30 – G. Verdi „OTELAS“. Dir. – G. Rinkevičius

Nacionalinis dramos teatras

Didžioji salė
15 d. 18 val. – W. Shakespeare'o „HAMLETAS“. Rež. – E. Nekrošius („Meno fortas“)
16 d. 17 val. – F. Dostojevskio „IDIOTAS“. Rež. – E. Nekrošius („Meno fortas“)
17 d. 12 val. – A. Lindgren „PEPĖ ILGAKOJINĖ“. Rež. – E. Jaras
19 d. 18.30 – A. Čechovo „DĖDĖ VANIA“. Rež. – E. Lacascade (Prancūzija)
20 d. 18.30 – Molière'o „ŠYKŠTUOLIS“. Rež. – I. Bučienė
21 d. 18.30 – Th. Bernhardo „PASAULIO GERINTOJAS“. Rež. – V. Masalskis

Mažoji salė

15 d. 18.30 – „DIENOS IR DAINOS“ (dainos spektaklis, skirtas E. Piaf). Rež. – R. Morkūnas
16 d. 16 val. – B. Mar „UNĖ“ (aktorės U. Babickaitės dienoraščių motyvais). Rež. – B. Mar
17 d. 16 val. – „ŠILKAS“ (pagal A. Baricco romaną). Rež. – B. Mar
19 d. 18.30 – V.V. Landsbergio „BUNKERIS“. Rež. – V.V. Landsbergis

20 d. 18.30 – I. Villqisto „HELVERIO NAKTIS“. Rež. – J. Vaitkus
Studija
(įėjimas iš Gedimino pr.)
20 d. 18.30 – LIŪDNOS DAINOS IŠ EUROPOS ŠIRDIES (pagal F. Dostojevskio romaną „Nusikaltimas ir bausmė“). Rež. – K. Smedsas (Suomija)

Vilniaus mažasis teatras
15 d. 18.30 – B. Clarko „PALAUKIT, KIENO ČIA GYVENIMAS?“. Rež. – J. Vaitkus
16 d. 18.30 – T. McNally „MEISTRISKUMO PAMOKA“. Rež. – G. Padegimas
17 d. 12 val. – „MANO BATAI BUVO DU“. Rež. – G. Latvėnaitė
17 d. 16 val. – „DIDYSIS ERLICKAS MAŽAJAME TEATRE“
19 d. 18.30 – B. Slade „KITAIS METAIS, TUO PAČIU LAIKU“. Rež. – A. Lebeliūnas (VšĮ „Laimingi žmonės“)
20 d. 18.30 – M. Ivaškevičiaus „MADAGASKARAS“. Režisieriai R. Tuminas, A. Dapšys
21 d. 18.30 – N. Narmontaitės muzikinis spektaklis „SELAVY!“

Valstybinis jaunimo teatras
15 d. 18 val. – H. Ibseno „ŠMĖKLOS“. Rež. – A. Jankevičius (Salė 99)
16 d. 12 val. – J. Erlicko „BILIJETAS IŠ DANGAUS“. Rež. – D. Jokubauskaitė (Salė 99)
16 d. 18 val. – E. Scarpetta „VARGŠAI. ARISTOKRATAI“. Rež. – P.E. Landi
17 d. 12 val. – PREMERA! H. Verburg „PINGVINAI IR KIAUŠINIS“. Rež. – R. Kudzmanaitė (Salė 99)
17 d. 18 val. – I. Menchellio „KAPINIŲ KLUBAS“. Rež. – A. Latėnas
19 d. 18 val. – M. Norman „LABANAKT, MAMA“. Rež. – A. Latėnas, G. Storpirstis
20 d. 18 val. – PREMERA! „KETURIAIS VĖJIAIS“ (pagal K. Binkio ir keturvėjininkų kūrybą). Rež. – T. Jašinskas (Salė 99)

Rusų dramos teatras
16 d. 12, 17 val. – VIII Šalies vaikų ir jaunimo šokių festivalis – konkursas „Norim kilt... 2011“

16 d. 12, 17 val. – VIII Šalies vaikų ir jaunimo šokių festivalis-konkursas „Norim kilt... 2011“
22, 23 d. 18 val. – PREMERA! L. Andrejevo „TAS, KURIS GAUNA ANTAUSIUS“. Rež. – J. Vaitkus

Vilniaus teatras „Lėlė“
Didžioji salė
16 d. 12 val. – „EGLĖ ŽALČIŲ KARALIENĖ“. Rež. ir dail. – V. Mazūras
16 d. 19 val. – „NO CONCERT“ (teatro judėjimas „No Theatre“)
17 d. 12 val. – S. Siudikos „TRYS PARŠIUOKAI“. Rež. – A. Mikutis
Mažoji salė
16 d. 14 val. – PREMERA! „AUKSO OBELĖLĖ, VYNO ŠULINĖLIS“ (pagal lietuvių liaudies pasaką). Scenarijaus aut. ir rež. – R. Driežis, dail. – M. Jonutis, komp. – F. Latėnas
17 d. 14 val. – N. Indriūnaitės „SNIEGUOLĖ IR SEPTYNI NYKŠTUKAI“ (pagal brolių Grimmų pasaką). Rež. – N. Indriūnaitė
17 d. 18.30 – V.V. Landsbergio „VILIS“. Rež. – V.V. Landsbergis
22 d. 18.30 – A. Strazdo eilėraščių pamatymai suaugusiems „PASVYDO“. Rež. ir dail. – A. Bagočiūnaitė-Paukštienė

„Menų spaustuvė“
15 d. 19 val. *Kišeninėje salėje* – „ŠVENTĖ“. Choreogr. – R. Butkus
16 d. 19 val. *Juodojoje salėje* – PREMERA! M. Natalevičiaus „GALINĖ LINIJA“. Rež. – J. Koreiva
17 d. 12 val. *Juodojoje salėje* – „NEKLAUSINĖK, JULYTEI“. Rež. – A. Dilytė
17 d. 17 val. *Kišeninėje salėje* – „SENELĖS PASAKA“. Rež. – A. Giniotis (teatras „Atviras ratas“)
17 d. 19 val. *Juodojoje salėje* – PREMERA! „KOKIA ČIA TEISYBĖ? („Trupė liūdi“)
18 d. 16 val. *Infotekoje* – „Pasakų popietė mažyliams“. Pasakas seka S. Degutytė („Stalo teatras“)
20 d. 19 val. *Kišeninėje salėje* – „MONO SAPIENS“. Rež. – V. Kublinskas
21 d. 20.30 *Juodojoje salėje* – PREMERA! „PAUKŠČIAI“. Choreogr. – G. Ivanauskas (Gyčio Ivanausko teatras)

21 d. 19 val. *Kišeninėje salėje* – J. Tertelio „PRA“. Rež. – A. Giniotis (teatras „Atviras ratas“) 22, 23 d. 19 val. *Juodojoje salėje* – PREMJERA! „TELEFONŲ KNYGA“. Rež. – V. Bareikis (teatro judėjimas „No Theatre“)

Teatras „Utopia“

19, 20 d. 19 val. „Menų spautuvės“ *Juodojoje salėje* – F. Garcia Lorcos „PUBLIKA“. Rež. – G. Varnas

KAUNAS

Kauno dramos teatras

15, 17 d. 15 val. *Penktojoje salėje* – PREMJERA! A. Morgan „MAŽUTIS DINAMITAS“. Rež. – G. Varnas 15 d. 17, 18.30, 20 val., 16 d. 12, 15, 17 val. – festivalis „Art-impro“ 15 d. 18, 20 val. *Ilgajoje salėje* – PREMJERA! „PAUKŠČIAI“. Rež. – G. Ivanauskas

(Gyčio Ivanausko teatras)

15 d. 19 val. *Mažajoje scenoje* – M. von Mayenburgo „BJAURUSIS. SKALPELIO PJŪVIS“. Rež. – V. Malinauskas 16 d. 15 val. *Tavernos salėje* – T. Guerra „KETVIRTOJI KĖDĖ“. Rež. – R. Atkočiūnas 17 d. 16 val. *Parketinėje salėje* – „NUTOLĘ TOLIAI“ (pagal P. Širvio poeziją). Rež. – C. Graužinis („Cezario grupė“) 19 d. 18 val. *Penktojoje salėje* – J. Dell ir G. Sibleyro „TEGYVUOJA BUŠONASI!“ Rež. – R. Vitkaitis 20 d. 18 val. *Penktojoje salėje* – H. Ibseno „ŠMĖKLOS“. Rež. – A. Areima 20 d. 19 val. *Mažajoje salėje* – S. Kane „4.48 PSICHOŽĖ“. Rež. – V. Tertelis 21 d. 18 val. *Tavernos salėje* – I. Hagerup „STIKLINĖ ARBATOS SU CITRINA“. Rež. – D. Juronytė 21 d. 18 val. *Penktojoje salėje* – „MODERATORIAI“. Rež. – A. Kurienius 22 d. 18 val. *Penktojoje salėje* – D. Danis „AKMENŲ PELENAI“. Rež. – A. Jankevičius 22 d. 18 val. *Ilgajoje salėje* – A.M. Sluckaitis „ANTIGONĖ SIBIRE (pagal J. Anouilh'aus „Antigonę“). Rež. – J. Jurašas

Kauno muzikinis teatras

15 d. 18 val. – J. Strausso „ŠIKŠNOSPARNIS“. Dir. – J. Geniušas 16 d. 18 val. – F. Leháro „LINKSMOJI NAŠLĖ“. Dir. – J. Geniušas 17 d. 18 val. – Ch. Gounod „MARGARITA“. Dir. – J. Geniušas 20 d. 18 val. – C. Colemano „MIELOJI ČARITI“. Dir. – J. Geniušas 21, 28, 30 d. 18 val. – PREMJERA! E. Johno, T. Rice'o „AIDA“. Dir. – J. Janulevičius

Kauno mažasis teatras

15 d. 19 val. – V. Balsio „ŽMOGUS MEDYJE“. Rež. – V. Balsys 17 d. 12 val. – A. Dilytės „VENECIJOS PASAKA“. Rež. – A. Baniūnas 20 d. 19 val. – A. Dilytės „LAUROS KOSMOSAS“. Rež. – A. Dilytė

Kauno valstybinis lėlių teatras

16 d. 12 val. – „JŪRATĖ IR KASTYTIS“. Rež. – O. Žiugžda 17 d. 12 val. – „KATĖS NAMAI“ (S. Maršako pasakos motyvais). Rež. – A. Stankevičius 21 d. 18 val. – „MONO SAPIENS“. Rež. – V. Kublinskas („Menų spautuvė“)

KLAIPĖDA

Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras

15, 16 d. 18.30 – P. Mascagni „KAIMO GARBĖ“. Dir. – D. Pavilionis 17 d. 15 val. – A. Spadavecchios „PELENĖ“. Dir. – V. Konstantinovas

ŠIAULIAI

Šiaulių dramos teatras

15 d. 18 val. – K. Borutos „BALTARAGIO MALŪNAS“. Insc. aut. ir rež. – A. Pociūnas 16 d. 18 val. – E. Rostand'o SIRANO

DE BERŽERAKAS“. Rež. – A. Pociūnas 17 d. 18 val. – R. Toma „AŠTUONIOS MYLINČIOS MOTERYS“. Rež. – N. Mirončikaitė 19 d. 18 val. – „URVINIS ŽMOGUS“. Vaidina D. Meškauskas

PANEVĖŽYS

J. Miltinio dramos teatras

15 d. 18 val. – „MANO ŽMONOS VYRAS“. Rež. – K. Smoriginas („Domino teatras“) 16 d. 17 val., 20 d. 18 val. – M. Zalytės „VISI ŽMONĖS KATINAI“. Rež. – A. Kėleris 17 d. 17 val., 22 d. 18 val. – G. Grekovo „HANANA, KELKIS IR EIK“. Rež. – R. Augustinas 21 d. 17.30 – „KRITIMAS Į TAMSĄ“ (V. Nabokovo romano „Kamera Obskura“ motyvais). Insc. aut. – N. Mazur (Vokietija), S. Varnas. Rež. – S. Varnas. Vaidina V. Fijalkauskas

Koncertai

VILNIUS

Lietuvos nacionalinė filharmonija

15 d. 19 val. *Priekulės kultūros centre*, 20 d. 18 val. *Utenos kultūros centre*, 29 d. 18 val. *Telšių Žemaitės dramos teatre* – kamerinės muzikos koncertas „Gražiausia kino filmų muzika“. Čiurlionio kvartetas. Solistė J. Leitaitė (mecosopranas) 15 d. 18 val. *Klaipėdos koncertų salėje*, 16 d. 19 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras. Solistė Ū.U. Žebriūnaitė (altas). Dir. – O. Grangeanas (Prancūzija). Programoje H. Berliozo, B. Bartoko, J. Brahmso kūriniai 17 d. 12 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – Sostinės vario kvintetas: A. Januševičius, D. Memėnas (trimitai), V. Šilinskas (trombonas), M. Rancovas (valtorna), D. Bažanovas (tūba). Dalyvauja aktorius V. Martinaitis. Programoje L. Henderssono, A. Pryoro, J. Levy, N. Rimskio-Korsakovo ir kt. kūriniai

17 d. 16.30 *Marijampolės Šv. Arkangelo Mykolo bazilikoje* – III tarptautinis J.S. Bacho muzikos festivalis. V programa „Sakralinė muzika. J.S. Bach, A. Vivaldi“. Festivalio orkestras „Musica Humana“ (vad. ir dir. – A. Vizgirda), valstybinis choras „Vilnius“ (meno vad. ir vyr. dir. – P. Gylys). Solistai J. Stupnianek (sopranas), P. Biveinis (smuikas), R. Beinaris (obojuis), B. Vaitkus (vargonai) 17 d. 16 val. *Vilniuje, Taikomosios dailės muziejuje*, – N. Jones (violončelė, D. Britanija), J. Punytė (fortepijonas), A. Taločka (klarnetas). Programoje A. Malcio, F. Bridge, F. Bajoro, J. Brahmso ir kt. kūriniai 17 d. 16 val. *Vilniaus arkikatedroje* – Valstybinis Vilniaus kvartetas. Programoje J. Haydno „Septyni paskutiniai mūsų Išganytojo žodžiai ant kryžiaus“ 20 d. 17.30 val. *Kėdainių krašto muziejaus Daugiakultūriame centre* – kamerinės muzikos koncertas. N. Krauter (sopranas), L. Vaitkuvienė (fortepijonas) 21 d. 18 val. *Vilniuje, Taikomosios dailės muziejuje* – kamerinės muzikos koncertas. J. Kaliūnaitė (altas, Vokietija), P. Pagny (fortepijonas, Prancūzija)

Lietuvos muzikų rėmimo fondas

Muzikos festivalis „Sugrįžimai“ 18 d. 18 val. *Kauno valstybinėje filharmonijoje* – A. Trinkūnaitė (mecosopranas, Lietuva, PAR), I. Misiūra (bosas), D. Petručionytė (fortepijonas) 20 d. 18 val. *Stasio Vaičiūno namuose* – F. Strolios kūrybos vakaras. Dalyvauja A. Liutkutė (sopranas), S. Lebrikaitė (mecosopranas), P. Kunca (smuikas), B. Asevičiūtė (fortepijonas), V. Juodpusis (muzikologas). Programoje F. Strolios ir J. Strolios kūriniai

„Naujoji muzikų karta“

16 d. 19 val. *Vilniaus šokio teatre (T. Kosciuškos g. 11)*, 17 d. 18 val. *Kauno filharmonijoje*, 19 d. 18 val. *Klaipėdos koncertų salėje* – pianistas M. Kultyšėvas. Programoje P. Čaikovskio, F. Liszto kūriniai

Kongresų rūmai

16 d. 12 val. – koncertas vaikams „Mažoji burtų fleita“. Kauno valstybinio muzikinio teatro solistai. Dir. – V. Visockis 15, 16, 17 d. 19 val. – W.A. Mozarto „Užburtoji fleita“. Dir. – G. Rinkevičius, rež. – D. Ibelhauptaitė. Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras, LNOBT choras (vad. – Č. Radžiuonas). Solistai L. Bendžiūnaitė, J. Gedmintaitė, K. Alčauskis, D. Stumbras, E. Dauskurdis, A. Malikėnas, R. Karpis ir kt.

Lietuvos muzikos ir teatro akademija

21 d. 18 val. – LMTA studentų simfoninis orkestras (vad. ir dir. – R. Šervenikas). Solistai V. Giedraitis (klarnetas, A. Budrio kl. stud.) ir J. Juozapaitis (altas, P. Radzevičiaus kl. stud.). Programoje F. Schuberto, M. Brucho, M.K. Čiurlionio kūriniai

Šv. Jonų bažnyčia

16 d. 18 val. – koncertas „Pange Lingua“. J. Kazakevičiūtė (vargonai) ir R. Jončevaitė (saksofonas). Programoje N. Bruhnso, J.S. Bacho, O. Messiaeno ir kt. kūriniai

KAUNAS

Kauno filharmonija

15 d. 18 val. – Kauno miesto simfoninis orkestras (vyr. dir. – M. Pitrėnas). Solistas J. Braginskis (smuikas, Belgija). Dir. – I. Resnis (Latvija). Programoje A. Bazzini-G. Donizetti, M. Ravelio, F. Schuberto kūriniai

Menininkų namai

16, 17 d. 16 val. – karilionu skambina G. Kuprevičius 19 d. 19 val. – grupė „Thundertale“

Vakarai

VILNIUS

Rašytojų klubas

18 d. 18 val. *Rašytojų klube*, 19 d. 17 val. *Kaune, Nacionaliniame M.K. Čiurlionio dailės muziejuje*, – pirmą kartą Lietuvoje įrašytų visų M.K. Čiurlionio kūrinių fortepijonui pristatymas-koncertas. M.K. Čiurlionio kūrinius skambina ir komentuoja leidinio autorius pianistas R. Zubovas 19 d. 17.30 – rašytojo J. Buitkaus literatūrinės premijos laureato pagerbimo vakaras. Premijos įteikimas. Dalyvauja premijos steigėja rašytoja I.J. Janonė-Buitkuvienė, aktorė, rašytoja D. Kazragytė, literatūrologė A. Lapinskienė, literatūros kritikai A. Guščius, J. Riškutė, aktorius, dainų autorius ir atlikėjas H. Savickis. Vakarą veda filosofas A. Konickis 20 d. 17.30 – vakaras „Geležinis karys palei Dievo pasaulio duris“, pasitinkant knygą „Sigitas Geda: Pasaulio kultūros lietuvinimas“. Dalyvauja A. Andrijauskas, V. Braziiūnas, V. Daujotytė, Ž. Gaižutytė-Filipavičienė, A.A. Jonynas, N. Kardelis, V. Rubavičius

Nacionalinė dailės galerija

21 d. 18 val. – ciklas „Šokis kine. Kūno ir vaizdo choreografija. Šokis kaip architektūra“

KAUNAS

Maironio lietuvių literatūros muziejus

19 d. 17 val. – G. Petkevičaitės-Bitės 150-ųjų gimimo metinių minėjimas. Dalyvauja M. Šidlauskas, J. Gaidelienė, aktorės E. Matulaitė ir E. Koriznaitė

Bibliografinės žinios

GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS

Atminties imperatyvai : Lietuvos istorijos mitologinimas Juditos Vaičiūnaitės ir Sigito Gedos poezijoje / Gitana Notrimaitė. – Vilnius : Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2010 (Vilnius : Petro ofsetas). – 263, [1] p. : iliustr., faks., portr. – (Ars critica : AC, ISSN 2029-1833).– Santr. angl. – Tiražas [700] egz. – ISBN 978-609-425-036-1

Dieviškoji komedija. Rojas / Dantė Aligeris ; [iš italų kalbos vertė Sigitas Geda ; dailininkas Alfonsas Žvilius]. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2010 (Vilnius : BALTO print/Logotipas). – 390, [2] p. : iliustr. – Virš. antr. ir aut. nenurodyti. – Tiražas [800] egz. – ISBN 978-9986-39-661-1 (jr.)

Dvasios kalnas : romanas / Gao Xingjian ; iš šiuolaikinės kinų kalbos vertė Agnė Biliūnaitė. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2011 (Vilnius : Petro ofsetas). – 510, [2] p. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-9986-39-590-4 (jr.)

Karvės kuolas Pilies gatvėje : Renatos Šerelytės kūrybos studija / Loretą Jakonytė. – Vilnius : Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2011 (Vilnius : Petro ofsetas). – 188, [2] p. – (In brevi ; 1). – Santr. angl. – Tiražas [700] egz. – ISBN 978-609-425-040-8

Montaukas : apysaka / Max Frisch ; iš vokiečių kalbos vertė Regina Ivanauskienė. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2011 (Vilnius : Petro ofsetas). – 167, [1] p. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-9986-39-666-6

Nepaklūsęs laikui : atsiminimai apie Vytautą Kubilių / sudarė Donata Mitaitė. – Vilnius : Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2011 (Vilnius : Petro ofsetas). – 340, [2] p., [12] iliustr. lap. : iliustr. – Tiražas [700] egz. – ISBN 978-609-425-048-4 (jr.)

Alfonsas Nyka-Niliūnas: poetas ir jo pasaulis : kūrybos tyrinėjimai ir archyvinė medžiaga : [straipsnių rinkinys / Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas ; sudarytojai ir redaktoriai Manfredas Žvirgždas, Eugenijus Žmuida]. – Vilnius : [Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas], 2010. – 267, [1] p. : iliustr., portr. – Santr. angl. – Tiražas [500] egz. – ISBN 978-609-425-033-0

Pavergtas protas : esė / Czesław Miłosz ; iš lenkų kalbos vertė Almis Grybauskas. – 2-oji laida. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2011 (Vilnius : Petro ofsetas). – 260, [2] p. – (Miłosz 100). – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-9986-39-664-2

Pavojinga kulinarija : [romanas] / Andreas Staikos ; iš anglų kalbos vertė Kristina Svarevičiūtė. – Vilnius : Mintis, [2011] (Kaunas : Aušra).– 101, [1] p. – (Šiuolaikinis Europos romanas). – Tiražas [1200] egz. – ISBN 978-5-417-01019-4 (jr.) : [12 Lt 75 ct]

Poezijos liudijimas : šešios paskaitos apie mūsų amžiaus skaudulius / Czesław Miłosz ; [vertė Brigita Speičytė ir Mindaugas Kvietkauskas].– Vilnius : Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2010 (Vilnius : Petro ofsetas). – 120 p. – Česlovo Miłošo metai 2011. – Tiražas [500] egz. – ISBN 978-609-425-035-4 (jr.)

Raštai / Ignas Šeinius ; [Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas]. – Vilnius : Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2001- . – Virš. tik aut. parašo faks. – ISBN 9986-513-93-6 (jr.)

T. 11: Publicistika, 1907-1926 / [parengė ir redagavo Rimantas Glinskis ; tekstą „Litausk kultur“ iš švedų kalbos vertė Raimonda Jonkutė]. – 2010 (Vilnius : Petro ofsetas). – 519, [1] p. – Tiražas [700] egz. – ISBN 978-609-425-037-8

Raštai / Šatrijos Ragana ; [parengė Gediminas Mikelaitis]. – Vilnius : Margi raštai, 2006- . – ISBN 9986-09-316-3. – ISBN 978-9986-09-316-3 (jr.)

[T.] 4: Pedagogika : [F.V. Fersterio knygos „Jaunuomenės auklėjimas“ vertimas / vertė Šatrijos Ragana]. – Vilnius : Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2010 (Vilnius : Petro ofsetas). – 703, [1] p. – Tiražas [700] egz. – ISBN 978-609-425-039-2

Raštai : fotografuotinis leidimas / Simonas Stanevičius ; sudarytojai Jurgis Lebedys, Juozas Girdzijauskas. – Vilnius : Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2009 (Vilnius : Petro ofsetas). – 2 kn. (XVIII, 1020 p.) : nat. – Dvi knygos, sujungtos nugarėle. – Tiražas [700] egz. – ISBN 978-9955-698-84-5 (jr.)

Raštai : šeši tomai / Sofija Čiurlionienė-Kymantaitė ; [parengė Ramutis Karmalavičius ; redakcinė komisija: Juozas Baltušis (pirmininkas) ... [et al.]. – Vilnius : Vaga, 1986- . – (jr.)

T. 5: Laiškai, 1906-1944 / [sudarė Danutė Čiurlionytė-Zubovienė, Ramutis Karmalavičius, Dalia Palukaitienė ; rodyklę sudarė Gytis Vaškėlis]. – Vilnius : Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2011 (Vilnius : Sapnų sala). – 542, [1] p., [24] iliustr. lap. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 978-609-425-044-6

Smaragdo knyga : romanas / Agnes Imhof ; iš vokiečių kalbos vertė Vilija Gerulaitienė. – Vilnius : Alma littera, 2011 (Kaunas : Aušra). – 378, [4] p. – Tiražas 2500 egz. – ISBN 978-9955-38-915-6 (jr.)

Šabaš : romanas / Mari Poisson, Sara Poisson. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2011 (Vilnius : BALTO print/Logotipas). – 558, [2] p. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 978-9986-39-663-5 (jr.)

Tarp Arkadijos ir Inferno : tremtis Johanno Bobrovskio ir Alfonso Nykos-Niliūno lyrikoje / Laurynas Katkus. – Vilnius : Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2010 (Vilnius : Petro ofsetas). – 211, [1] p. – (Ars critica : AC, ISSN 2029-1833). – Santr. angl. – Tiražas [700] egz. – ISBN 978-609-425-032-3

Visi eilėraščiai, 1956-2010 / Tomas Venclova. – Vilnius : Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, [2010] (Vilnius : Petro ofsetas). – 403, [1] p. + 1 garso diskas (CD). – (Gyvoji poezija). – Tiražas [1000] egz. – ISBN 978-609-425-043-9 (jr.)

XX a. lietuvių modernistinis romanas: raidos ir poetikos linkmės / Nerijus Brazauskas ; [rodykles sudarė Gytis Vaškėlis]. – Vilnius : Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2010 (Vilnius : Petro ofsetas). – 289, [1] p. – (Ars critica : AC, ISSN 2029-1833). – Santr. angl. – Tiražas [700] egz. – ISBN 978-609-425-031-6

PARENGĖ ALDONA BARODICAITĖ. REDAGAVO GRAŽINA KUBILIENĖ. LIETUVOS NAC. M. MAŽVYDO B-KA. BIBLIOGRAFIJOS IR KNYGOTYROS CENTRAS

Savaitės filmai

„Vanduo drambliams“

Išeities kodas ***

Kolteris Stivensas atsibunda į Čikagą važiuojančiame traukinyje. Jis neatsimena, kaip čia atsidūrė. Dar blogiau tai, kad bendrakeleiviai elgiasi su juo kaip su pažįstamu, nors Kolteris jų niekad nebuvo sutikęs. Kol jis bando suprasti, kas atsitiko, traukinyje sprogdta bomba. Kai Kolteris vėl atsibunda, paaiškėja, kad jis dalyvauja eksperimente, leidžiančiame persikelti į kito žmogaus kūną ir pakartotinai išgyventi paskutines 8 jo gyvenimo minutes. Kolterio uždutis – išgyventi tas minutes taip, kad būtų nustatyti teroristai, padėję traukinyje sprognemis. Bet paaiškėja, kad netrukus Čikagoje turi įvykti kitas sprognemis. Taip prasideda Kolterio lenktynės su laiku... Duncano Joneso filme pagrindinius vaidmenis sukūrė Jake'as Gyllenhaalas, Michelle Monaghan, Vera Farmiga (JAV, 2011). (Vilnius, Kaunas)

Klyksmas 4 ***

...Praėjo dešimt metų po siaubingų Vaiduoklio surengtų žudynių. Sidnė Preskot grįžta namo, kad užverstų svarbų gyvenimo puslapį ir gimtajame mieste pristatytų savo pirmąjį romaną. Bet kartu su ja miestelin grįžta ir žudikas. Tik jo žaidimo taisyklės pasikeitė... Siaubo kino klasikas Wesas Cravenas nusprendė ir pats pasižiūrėti, ir kitiems parodyti, kuo tapo karta, kuri prieš dešimt metų klykė filme „Klyksmas 3“. Anie merginos ir vaikinai užaugo, jų vietas užėmė kiti. Kiti ar kitokie? Pagrindinius vaidmenis sukūrė Neve Campbell, Davidas Arquette'as ir Courtney Cox (JAV, 2011). (Vilnius, Kaunas)

Mano numeris ketvirtas ***

Filmas apie paauglį Džoną Smitą, kurį priešai nori sunaikinti, nes vaikiną apdovanotas stebuklingomis galiomis. Todėl Džonas yra nuolat priverstas keisti savo tapatybę, ilgiau nelikti jokiam mieste kartu su juo besirūpinančiu Henriu. Visur Džonas yra naujokas be praeities, kol įsikuria mažame Ohajo miestelyje. Čia jo laukia įvykiai, pakeisiantys tolesnį gyvenimą. Jis įsimyli, suvokia savo ypatingas galias ir pagaliau susijungia su tokiais pat kaip jis. Fantastinis D.J. Caruso filmas – savitiška paauglio baimių ir transformacijų metafora, žinoma, pateikta taip, kad jaunam žmogui nekiltų jokių abejonių, kurion – gėrio ar blogio pusėn prireikus reikia stoti. Pagrindinius vaidmenis sukūrė Alexas Pettyferis, Timothy Olyphantas, Teresa Palmer (JAV, 2011). (Vilnius, Kaunas)

Suvidink mano žmoną **

Dar vienoje romantinėje Denniso Dugano komedijoje Adamas Sandleris vaidina Danį – tipą, kuris norėdamas likti laisvas ir nepriklausomas nuolat apsimeta esąs vedęs. Atspėjote, kartą jis nuoširdžiai įsimyli. Norėdamas išsilaisvinti iš melo, Danis paprašo savo asistentę Ketrin suvidinti buvusią žmoną. Ji, beje, turi vaikų, kurie panašūs į Danį. Viskas išsispręs, kai filmo herojai savaitgalį atsidurs, žinoma, ir vėl atspėjote, Havajuose. Taip pat vaidina Jennifer Aniston, Brooklyn Decker (JAV, 2011). (Vilnius, Kaunas)

Vanduo drambliams ***

Staiga tapęs našlaičiu dvidešimt vienu metų Jakobas Jankovskis (Robert Pattinson) vienišas leidžia gyvenimą tarp keistuolių, valkatų ir maniakų – jis patenka į Didžiosios depresijos laikais kažkaip bandančią išgyventi cirko trupę ir kartu su ja klajoja iš vieno miesto į kitą. Jakobas studijavo veterinariją, todėl prižiūri cirko gyvūnus. Cirke jis susipažįsta su Marlenu (Reese Witherspoon) – charizmatiško, bet kartu ir bepročio gyvūnų dresuotojo Augusto (Christoph Waltz) žmona. Ankstyvuosiuose filmuose cirkas dažnai tapdavo veiksmo ir aistrų kovų vieta, klasikiniu laikotarpiu įgijo ypatingą reikšmę, kurią dar vėliau išplėtojo savo kine didysis Federico Fellini. Regis, režisierius Francis Lawrence'as visa tai gerai prisimena, ypač Todo Browningo „Išsigimėlius“ (JAV, 2011). (Vilnius, Kaunas)

***** – šedevras, ***** – pasižiūrėti būtina, **** – geras filmas, *** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – niekalas

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

15, 17, 21 d. – Vanduo drambliams (JAV) – 12, 15.30, 18.30, 21.30; 18–20 d. – 12, 18.30, 21.30
 15–20 d. – Klyksmas 4 (JAV) – 11.15, 14, 16.30, 19, 21.30; 21 d. – 11.15, 14, 16.30, 19, 21.30, 23.40
 15–20 d. – Jūsų nešvankybė (JAV) – 11.45, 14.15, 16.45, 19.30, 22 val.; 21 d. – 11.45, 14.15, 16.45, 19.30, 22, 23.59
 15 d. – „Happyedless“ 3D vaizdo it tikro garso koncertas – 19, 21 val.
 17 d. – Rio (3D, JAV) – 17 val.; 18–20 d. – 15.20
 15–19, 21 d. – Meškiukas Jogis (3D, JAV, N. Zelandija) – 11, 13.15, 15.45; 20 d. – 15.45
 15–20 d. – Justin Bieber: niekada nesakyk niekada (JAV) – 18 val.; 21 d. – 18, 22.15
 15–21 d. – Sea Rex – Jūrų dinosaurai (3D, D. Britanija, Prancūzija) – 20.45
 15 d. – Op (JAV) – 11.30, 13.45; 16–21 d. – 11.30, 13.45, 16 val.
 16–20 d. – Suvidink mano žmoną (JAV) – 18.15, 20.45; 21 d. – 18.15, 20.45, 23.10
 15–20 d. – Mano numeris ketvirtas (JAV) – 12.30, 15, 17.30, 20.15; 21 d. – 12.30, 15, 17.30, 20.15, 22.40
 15 d. – Devintojo legiono erelis (JAV) – 14, 16.30, 19.15, 21.50; 16, 18–21 d. – 11.30, 14, 16.30, 19.15, 21.50; 17 d. – 11.30, 14, 21.50
 15 d. – Rango (JAV) – 14.15, 16.45, 19.30; 16–21 d. – 11.45, 14.15, 16.45, 19.30
 15–21 d. – Savaitė be žmonių (JAV) – 22 val.
 15 d. – Išeities kodas (JAV, Prancūzija) – 15.45, 18.10, 21 val.; 16–20 d. – 13.15, 15.45, 18.10, 21 val.; 21 d. – 13.15, 15.45, 18.10, 21, 23.30
 15 d. – Egzorcizmas (JAV) – 18 val.; 16–21 d. – 13, 18 val.
 15–20 d. – Likimo ekspertai (JAV) – 15.30, 20.45; 21 d. – 15.30, 20.45, 23 val.
 15–20 d. – Karaliaus kalba (Australija, D. Britanija) – 12.45, 17.30; 21 d. – 12.45, 17.30, 22.30
 15–21 d. – Tarnybinis romanas. Dabartiniai laikai (Rusija) – 15.15, 20.30

Forum Cinemas Akropolis

15–20 d. – Vanduo drambliams (JAV) – 12, 15, 18, 21 val.; 21 d. – 12, 15, 18, 21, 23.45
 15–20 d. – Klyksmas 4 (JAV) – 11.30, 14, 16.30, 19.15, 21.45; 21 d. – 11.30, 14, 16.30, 19.15, 21.45, 23.55
 15–20 d. – Jūsų nešvankybė (JAV) – 11.15, 13.45, 16.15, 18.45, 21.30; 21 d. – 11.15, 13.45, 16.15, 18.45, 21.30, 23.35
 17, 18–20 d. – Rio (3D, JAV) – 17, 15.20
 15–21 d. – Meškiukas Jogis (3D, JAV, N. Zelandija) – 10.15, 12.30, 14.45
 15–17 d. – Justin Bieber: niekada nesakyk niekada (JAV) – 17.15; 18–20 d. – 17.15, 22.20
 15–17, 21 d. – Sea Rex – Jūrų dinosaurai (3D, D. Britanija, Prancūzija) – 20.15; 18–20 d. – 22 val.
 15 d. – Devintojo legiono erelis (JAV) – 14.40, 17.45, 20.45; 16–20 d. – 11.45, 14.40, 17.45, 20.45; 21 d. – 11.45, 14.40, 17.45, 20.45, 23.20
 15–21 d. – Op (JAV) – 10.45, 13, 15.15
 15–20 d. – Išeities kodas (JAV) – 17.30, 19.45, 22 val.; 21 d. – 17.30, 19.45, 22, 23.59
 15 d. – Mano numeris ketvirtas (JAV) – 16, 18.30; 16–21 d. – 11, 16, 18.30
 15–21 d. – Suvidink mano žmoną (JAV) – 13.30, 21.15

15, 16, 18–21 d. – Rango (JAV) – 10.30, 13, 15.45; 17 d. – 10.30, 13 val.
 15, 16, 18–21 d. – Tarnybinis romanas. Dabartiniai laikai (Rusija) – 18.15
 15–20 d. – Egzorcizmas (JAV) – 20.30; 21 d. – 20.30, 23 val.

„Skalvijos“ kino centras

15 d. – Juodoji gulbė (JAV) – 19.10; 16 d. – 17 val.; 17 d. – 19 val.; 19 d. – 21.10; 20 d. – 19.10; 21 d. – 21.15
 18 d. – Biutiful (Ispanija, Meksika) – 20 val.; 20 d. – 16.30
 17 d. – Eurazijos aborigenas (rež. Š. Bartas) – 17 val.; 19 d. – 19 val.
 18 d. – Šarūnas Bartas, vienas lauke – karys (dok. f., Lietuva, Prancūzija) – 16.50
Pedro Almodovaro retrospektyva
 15 d. – Virpantys kūnai (Ispanija, Prancūzija) – 21.10
 16 d. – Pasikalbėk su ja (Ispanija) – 19 val.
 17 d. – Viskas apie mano mamą (Ispanija) – 21 val.
 18 d. – Sugrįžimas (Ispanija) – 14.30 (seansas senjorams); 21 d. – 19 val.
 19 d. – Blogas auklėjimas (Ispanija) – 17 val.
 20 d. – Šalti apkabinimai (Ispanija) – 21.10
 15 d. – Lietuviškas / tarybinis kinas: rekonstrukcija. Jausmai (rež. A. Griekvičius) – 17 val.
 18 d. – „Nepatogaus kino“ diskusijų klubas. Širdys (dok. f., Norvegija) – 18 val.
Ciklas „Karsono kinas“
 16 d. – Bjaurusis ančiukas ir aš! (animacija, Danija) – 13 val.
 16 d. – Iliuzionistas (animacija, Prancūzija, D. Britanija) – 15 val.
 17 d. – Mergaitė (Švedija) – 13 val.
 17 d. – Azuras ir Asmaras (Prancūzija, Belgija, Ispanija, Italija) – 15 val.

Pasaka

15 d. – Kai sutiksi aukštą tamsiaplaukį (Ispanija, JAV) – 17 val.; 16 d. – 16, 22.45; 17 d. – 14 val.; 18 d. – 20 val.; 21 d. – 21.30
 15 d. – Tėve mūsų, kuris esi medyje (Prancūzija, Australija) – 17.15; 16 d. – 15, 19 val.; 18 d. – 18 val.; 19 d. – 19.15; 20 d. – 21.30; 21 d. – 17.30
 15 d. – Mergina, kuri užkludė širšių lizdą (Švedija, Danija, Vokietija) – 18 val.; 16 d. – 14, 18.30; 17 d. – 18.15; 18 d. – 21.15; 19 d. – 17.30; 20 d. – 20.15; 21 d. – 17.15
 15 d. – kino opera „I hate Mozart“ – 19 val.
 15 d. – Šeima (Danija) – 19.15; 16 d. – 17 val.; 17 d. – 15, 19.15; 18 d. – 21.30; 19 d. – 11, 17 val.; 20, 21 d. – 19.30
 15 d. – Chebriarchatas (rež. R. Čekuolytė) – 21 val.; 16 d. – 17.15; 17 d. – 19.30; 21 d. – 20.30
 15 d. – Biutiful (Ispanija, Meksika) – 21.30; 16 d. – 20.10; 17 d. – 21 val.; 19, 21 d. – 20 val.; 20 d. – 17.30
 15 d. – Juodoji gulbė (JAV) – 21.45; 16 d. – 21 val.; 17 d. – 17.15; 18 d. – 19.30; 19 d. – 13.30, 21.15
 16 d. – Sveiko proto seminarai tėvams – 11 val.
 16, 17 d. – Vėžliuko Semio nuotykių (Belgija) – 13 val.
 16 d. – Eurazijos aborigenas (rež. Š. Bartas) – 18 val.; 17 d. – 16 val.; 18 d. – 19 val.; 19 d. – 18 val.
 16 d. – Džulijos akys (Ispanija) – 23 val.; 17 d. – 21.30; 18 d. – 17.15
 20 d. – Saugok skarelę, Tatjana. Šiaurės šalių kino klubas – 18 val.
 20 d. – Kino vakarai su Izolda – 18.30
 21 d. – Porno melodrama (rež. R. Zabarauskas) – 18 val.

Ozo kino salė

15, 16 d. – Horizontas (JAV) – 14, 16 val.
 15, 16 d. – Palaidotas gyvas (Ispanija) – 18 val.
 18 d. – Romo Lileikio filmai. Saša – 16 val.; Dangaus šešėlis – 18 val.
 19 d. – Donato Vaišnorio filmai. Giedrė – 14 val.; Myliu kulką tavo širdyje – 16 val.
 20 d. – Anarchija Žirmūnuose (rež. S. Drunga) – 14 val.
 20 d. – Kvėpavimas (P. Korėja) – 16 val.
 20 d. – Aš aptarnavau Anglijos karalių (Čekija) – 18 val.
 21 d. – Mergina, kuri žaidė su ugnimi (Švedija, Danija, Vokietija) – 15 val.
 21 d. – Mergina su drakono tatuiruote (Švedija, Danija, Vokietija, Norvegija) – 18 val.

KAUNAS

Forum Cinemas

15, 16, 21 d. – Vanduo drambliams (JAV) – 12, 15, 18, 21, 23.45; 17 d. – 12, 15, 18, 21 val.; 18–20 d. – 18, 21 val.
 15, 16, 21 d. – Klyksmas 4 (JAV) – 11, 13.30, 16, 18.15, 20.45, 23 val.; 17–20 d. – 11, 13.30, 16, 18.15, 20.45
 15, 16, 21 d. – Jūsų nešvankybė (JAV) – 11.30, 14, 16.15, 18.45, 21.30, 23.30; 17–20 d. – 11.30, 14, 16.15, 18.45, 21.30
 17 d. – Rio (3D, JAV) – 17val.; 18–20 d. – 15 val.
 19 d. – Myli nemyli (JAV) – 17.20
 15–21 d. – Meškiukas Jogis (3D, JAV, N. Zelandija) – 10.30, 13, 15.30
 15–20 d. – Justin Bieber: niekada nesakyk niekada (JAV) – 17.45; 21 d. – 17.45, 22.20
 15–21 d. – Sea Rex – Jūrų dinosaurai (3D, D. Britanija, Prancūzija) – 20.30
 15 d. – Op (JAV) – 12.30, 14.45, 17 val.; 16, 18, 20, 21 d. – 10.15, 12.30, 14.45, 17 val.; 17, 19 d. – 10.15, 12.30, 14.45
 15–20 d. – Išeities kodas (JAV, Prancūzija) – 19.30, 22 val.; 21 d. – 19.30, 22, 23.55
 15 d. – Rango (JAV) – 13.15, 15.45; 16–21 d. – 10.45, 13.15, 15.45
 15, 16, 21 d. – Suvidink mano žmoną (JAV) – 18.30, 23.59; 17–20 d. – 18.30
 15–21 d. – Egzorcizmas (JAV) – 21.15
 16–21 d. – Meškiukas Jogis (JAV, N. Zelandija) – 11.45
 15–20 d. – Mano numeris ketvirtas (JAV) – 13.45, 19 val.; 21 d. – 13.45, 19, 23.50
 15–21 d. – Devintojo legiono erelis (JAV) – 16.30, 21.45

Cinamonas

15–21 d. – Vanduo drambliams (JAV) – 11.30, 14, 16.30, 19, 21.30; 18–21 d. – Rio (3D, JAV) – 14.30
 16, 18, 20 d. – Eurazijos aborigenas (rež. Š. Bartas) – 17.30
 Meškiukas Jogis (JAV, N. Zelandija) – 10.45, 12.30, 16.45, 18.45
 15–17 d. – Justin Bieber: niekada nesakyk niekada (JAV) – 14.30
 Sea Rex – Jūrų dinosaurai (3D, D. Britanija, Prancūzija) – 20.40
 Devintojo legiono erelis (JAV) – 11, 17.45, 20, 22.15
 Mano numeris ketvirtas (JAV) – 14.05, 16.15, 18.30, 21 val.; Op (JAV) – 11.15, 13.15, 15.15; Rango (JAV) – 11.45
 Suvidink mano žmoną (JAV) – 13.10, 15.30, 19.40, 21.55; Savaitė be žmonių (JAV) – 22 val.
 15, 17, 19, 21 d. – Tėve mūsų, kuris esi medyje (Prancūzija, Australija) – 17.30

Redaktorius – Linas Vildžiūnas
 Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė
 Dailė – Monika Krikštopaitytė | Muzika – Kamilė Rupeikaitė
 Kinas – Živilė Pipinytė | Teatras – Sigita Ivaškaitė
 Publicistika – Laima Kreivytė | Stilius – Rita Markulienė
 Dizainas – Jokūbas Jacovskis | Maketas – Vanda Čermkaitė
 www.7md.lt – Julijus Lozoraitis

© „7 meno dienos“. Kultūros savaitraštis. Išeina penktadieniais. Leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. Leidėjas VŠĮ „Meno dienos“, Bernardinų g. 10, 01124 Vilnius. Tel.: 2613039, 2617247. Faks. 2611926. El. paštas 7md@takas.lt. ISSN 1392-6462. 3 sp. l. Tiražas 1000 egz. Spausdino UAB „Ukmergės spaustuvė“, Vasario 16-osios g. 31, Ukmergė

Remia LR Kultūros rėmimo fondas, Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas

